

O‘zbekiston

Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi

Loyihani amalga oshirish guruhi (PIU)

**3-bosqich: O‘zbekistonda pandemiyalarning oldini olish,
oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi uchun**

“One Health” loyihasi

MANFAATDOR TOMONLARNI JALB ETISH REJASI (SEP)

2025-yil fevral

Faqat xizmat foydalanishi uchun

MUNDARIJA

QISQARTMALAR RO'YXATI	2
QISQACHA XULOSA	3
ASOSIY MA'LUMOTLAR VA KIRISH	4
SEP maqsadlari	4
Loyihaning tavsifi	5
Qonunchilik asoslari.....	6
Milliy qonunchilik.....	6
Jahon banki standartlari.....	7
MANFAATDOR TOMONLARNI ANIQLASH VA TAHLIL QILISH	9
Noqulay / himoyaga muhtoj shaxslar yoki guruhlar	11
MANFAATDOR TOMONLARNI JALB ETISH DASTURI.....	13
SE dasturining maqsadi va muddatlari	13
Axborotni oshkor etish bo'yicha taklif etilayotgan strategiya	14
Himoyaga muhtoj guruhlar fikrlarini inobatga olish strategiyasi	16
REJALASHTIRILGAN SEP FAOLIYATLARINI AMALGA OSHIRISH UCHUN RESURSLAR VA MAS'ULIYATLAR	16
Zarur resurslar	16
Loyihani amalga oshirish bo'yicha tashkiliy mexanizmlar	17
SHIKOYATLARNI KO'RIB CHIQISH MEXANIZMI (GRM)	19
O'zbekistondagi shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi	19
Shikoyatlarni qabul qilish	22
Shikoyatlar bo'yicha monitoring va hisobot berish	22
Jahon bankining shikoyatlarni ko'rib chiqish tizimi.....	23
MONITORING VA HISOBOT BERISH.....	25
Monitoring faoliyatiga manfaatdor tomonlarni jalb etish.....	25
Manfaatdor tomonlar guruhlariga hisobot berish	25
ILOVALAR.....	26

QISQARTMALAR RO'YXATI

Qisqartma	Tavsif
AMR	Antimikrob rezistentlik
NCECC	Ekologiya va iqlim o'zgarishi bo'yicha milliy qo'mita
ESCP	Atrof-muhit va ijtimoiy majburiyatlar rejasi
ESMP	Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv rejasi
GBV	Genderga asoslangan zo'ravonlik
GRM	Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi
MoA	Qishloq xo'jaligi vazirligi
MH	Sog'liqni saqlash vazirligi
MEF	Iqtisodiyot va moliya vazirligi
NCSOH	"One Health" milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi
NGO	Nodavlat notijorat tashkiloti
PAD	Loyihani baholash hujjati
PDO	Loyihani rivojlantirish maqsadi
PIM	Loyihani amalga oshirish bo'yicha qo'llanma
PIU	Loyihani amalga oshirish guruhi
SH	Jinsiy zo'ravonlik / jinsiy bezorilik
SEP	Manfaatdor tomonlarni jalb etish rejasi
WB	Jahon banki

1. QISQACHA XULOSA

Ushbu Manfaatdor tomonlarni jalb etish rejasining (SEP) maqsadi O'zbekistondagi "One Health" loyihasini ishlab chiqish, amalga oshirish va yakuniy natijalariga manfaatdor tomonlarni jalb etish uchun mos dastur va reja belgilashdan iborat. SEP potentsial ta'sirga uchraydigan tomonlar va manfaatdor tomonlar bilan samarali hamkorlik qilish uchun amaliy platforma yaratishga qaratilgan. Manfaatdor tomonlar bilan samarali muloqot har qanday muvaffaqiyatli loyihaning zarur tarkibiy qismi bo'lib, mazkur SEP loyiha ishlab chiqilishi va amalga oshirilishi yuzasidan fikr-mulohazalarni olish, shuningdek benefitsiarlar va manfaatdor tomonlarning loyiha natijalariga doir kutishlarini boshqarishga yordam beradi.

"One Health" yondashuvi uy hayvonlari va yovvoyi hayvonlardan odamlarga patogenlar yuqishi xavfini kamaytirish hamda Markaziy Osiyo mamlakatlarida oziq-ovqat tizimlarining barqarorligiga tahdidlarni bartaraf etishning strategik usulini taqdim etadi. Inson salomatligi, hayvonlar salomatligi va ular bilan bog'liq umumiy ekotizimlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni e'tirof etgan holda, "One Health" dasturi pandemiyalarning oldini olish uchun amaliy, kompleks va ko'p tarmoqli asosni ta'minlaydi. Loyiha Pandemic Fund tomonidan ajratiladigan 1,79 million AQSh dollari miqdoridagi grant hisobidan moliyalashtiriladi. Mazkur grant Jahon banki ijro etuvchi tashkilot, O'zbekiston esa benefitsiar etib belgilangan "Markaziy Osiyoda 'One Health' yondashuvi orqali pandemiyalarga tayyorgarlik va javob choralarni kuchaytirish" ko'p mamlakatli loyihaning O'zbekistonga tegishli qismiga to'g'ri keladi. Loyihani amalga oshirish uchun mas'ul organ O'zbekiston Iqtisodiyot va moliya vazirligi bo'ladi, xususan, vazirlik huzurida Loyihani amalga oshirish guruhi (PIU) tashkil etiladi.

Ushbu SEP manfaatdor tomonlarni jalb etish bo'yicha dastlabki choralarni, turli guruhlar toifalari, ularning manfaatlari va muhokama mavzulari kesimida bayon etadi. Manfaatdor tomonlar guruhlarini aniqlash va tahlil qilish davlat organlari, rivojlanish bo'yicha hamkorlar, fuqarolik jamiyati, jamoat tashkilotlari hamda akademik doiralarni qamrab oladi. Shuningdek, hujjatda ta'sirga uchraydigan va boshqa manfaatdor tomonlar, himoyaga muhtoj guruhlarning asosiy xususiyatlari va ularning o'ziga xos ehtiyojlari yoritilgan. Manfaatdor tomonlarni jalb etish dasturida maqsad, muddatlar va usullar, shuningdek himoyaga muhtoj guruhlar nuqtayi nazarini inobatga oluvchi axborotni oshkor etish strategiyasi batafsil keltirilgan.

Vazifalar va mas'uliyatlarni aniq belgilashni yengillashtirish uchun SEPga asosiy institutlar va asosiy mas'ul shaxslar (koordinatolar) haqida qisqacha ma'lumot kiritilgan. Loyiha bo'yicha Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi (GRM) O'zbekistonda amal qilayotgan mavjud murojaatlar tizimiga integratsiya qilinadi. Shikoyatlarni ko'rib chiqish va ko'rilgan choralar Loyihani amalga oshirish guruhi monitoringining umumiy qismi bo'ladi.

Eslatma

Bu fayl siz yuklagan hujjatning uzbek (lotin) tiliga tarjima qilingan boshlang'ich namunaviy qismidir. Asl manba fayl: SEP_Uzbekistan_OneHealth_REVISED(1).docx

2. ASOSIY MA'LUMOTLAR VA KIRISH

2.1 SEP maqsadlari

Manfaatdor tomonlarni samarali jalb etish loyiha boshqaruvining muhim qismi bo'lib, loyiha hayotiy siklining barcha bosqichlarida amalga oshiriladigan kompleks jarayondir. To'g'ri ishlab chiqilib, amaliyotga joriy etilganda, u loyiha doirasidagi ekologik va ijtimoiy xatarlarni muvaffaqiyatli boshqarish uchun zarur bo'lgan mustahkam, konstruktiv va o'zaro ishonchga asoslangan munosabatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Manfaatdor tomonlarni jalb etish jarayoni loyiha ishlab chiqishning ilk bosqichida boshlansa va erta qaror qabul qilish, shuningdek loyiha bilan bog'liq ekologik va ijtimoiy xatarlar hamda ta'sirlarni baholash, boshqarish va monitoring qilishning ajralmas qismi bo'lsa, u eng samarali bo'ladi.

Manfaatdor tomonlarning erta jalb qilinishi va ular bilan uzluksiz muloqot loyihaga oid muammolar va xavflarni ular yuzaga kelishi bilan yoki undan oldinroq aniqlashga yordam beradi hamda loyihaning yanada to'g'ri ishlab chiqilishiga xizmat qiladi.

Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, manfaatdor tomonlarni jalb etish darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, ehtimoliy ta'sirlar shunchalik puxta aniqlanadi. Bu esa manfaatdor tomonlar bilan loyiha tashabbuskorlari o'rtasidagi munosabatlarni mustahkamlash va barqarorlashtirishga xizmat qiladi. Bu, ayniqsa, rejalashtirilayotgan loyiha faoliyatidan bevosita ta'sir ko'radigan guruhlar va shaxslar uchun dolzarbdir. Ochiq va konstruktiv muloqotga asoslangan ishtirokchi yondashuv orqali ishonchni mustahkamlash, agar vaqtida hal etilmasa, rejalashtirilmagan kechikishlar va xarajatlarga olib kelishi mumkin bo'lgan shikoyat va muammolarni qoniqarli tarzda hal etishning asosiy omili hisoblanadi.

2.2 SEP vazifalari

Ushbu Manfaatdor tomonlarni jalb etish rejasining (SEP) asosiy maqsadi loyiha amalga oshiriladigan butun davr mobaynida qo'llaniladigan tegishli dastur va manfaatdor tomonlarni jalb etish rejasini belgilash hamda Markaziy Osiyoda pandemiyalarning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi bo'yicha "One Health" Harakat dasturining ustuvor yo'nalishlariga erishishga ko'maklashishdir.

Ushbu hujjat loyihaning amalga oshirilishi va natijalari bilan bog'liq bo'lgan, ta'sir ko'rishi mumkin bo'lgan tomonlar hamda boshqa manfaatdor tomonlar bilan samarali hamkorlik uchun qulay platforma yaratish maqsadida ishlab chiqilgan. Rejaning aniq vazifalari quyidagi 1-jadvalda umumlashtirilgan.

1-jadval. SEP vazifalari

Vazifa	Asoslantirish
Ushbu loyiha uchun barcha tegishli manfaatdor tomonlarni aniqlash	Imkon qadar ko'proq manfaatdor tomonlarni jalb etish keng qamrovli muloqotni ta'minlaydi va turli masala hamda xavotirlarni qamrab oladi. Loyiha bevosita yoki bilvosita ta'sir qiladigan asosiy manfaatdor tomonlar (jumladan, himoyaga muhtoj guruhlar), shuningdek manfaatlari loyiha bo'yicha qaror qabul qilishga ta'sir etishi mumkin bo'lgan tomonlar aniqlanadi.
Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro hamkorlik metodologiyasi	Ushbu bo'lim qo'llanishi va rejalashtirilishi lozim bo'lgan jalb etish yondashuvini tavsiflaydi hamda loyiha hayotiy sikli davomida manfaatdor tomonlar bilan o'z vaqtida, dolzarb va qulay shaklda ishlash strategiyalarini belgilaydi.
Loyiha haqida aniq axborotni ochiq va shaffof tarzda	Bu, ayniqsa, taklif etilayotgan loyihadan bevosita ta'sir

oshkor etish	ko'radigan manfaatdor tomonlarga ongli fikr bildirish va kelajakni rejalashtirish uchun zarur ma'lumotni taqdim etadi. Natijada noaniqlik va xavotir darajasi kamayadi. Ochiq va shaffof yondashuv ushbu maqsadga erishishning markaziy shartidir.
Jamoatchilikni qiziqtirayotgan masalalar, savollar va takliflarni aniqlash hamda hal etish	Manfaatdor tomonlarning tashvishlarini hujjatlashtirish loyiha qarorlarini kuzatish va asoslash imkonini beradi, shuningdek ularning fikrlari rejalashtirish va loyihalashda qay darajada inobatga olinganini ko'rsatadi. Bu manfaatdor tomonlarni jalb etish jarayonining faqat rasmiy talab uchun bajarilgan ramziy harakatga aylanib qolishini oldini oladi.
Manfaatdor tomonlar kutgan natijalarni boshqarish	Ijobiy ham, salbiy ham kutilmalar ko'pincha loyiha haqiqatlariga mos kelmaydi. Kutilmalarni real darajada ushlab turish keyingi bosqichlarda bevosita ta'sir ko'radigan tomonlar hafsalasining pir bo'lish ehtimolini kamaytiradi. Hafsalasi pir bo'lish va oqlanmagan kutishlar nizolarning asosiy sabablaridan biridir.
Milliy talablar, Jahon banki talablari va xalqaro standartlarga muvofiqlik bo'yicha maslahatlashuvlar	Normativ talablarga rioya etish loyiha mazmunidan ko'ra ko'proq protsessual masalalar sabab yuzaga kelishi mumkin bo'lgan kechikishlarning oldini olishga yordam beradi.

Shu nuqtai nazardan, loyiha quyidagilarni ta'minlaydi:

- Barcha manfaatdor tomonlarga, ayniqsa loyihadan bevosita ta'sir ko'radigan shaxslar va guruhlariga, maslahatlashuvlar va qaror qabul qilishdan oldin muntazam, o'z vaqtida, qulay va mos shakldagi axborotni oshkor etish;
- Zarur hollarda tegishli xabardor qilish, maqsadlarni aniq tushuntirish hamda jalb etish, ro'yxatga olish va kuzatib borishning izchil jarayoni asosida rejalashtirilgan va shaffof maslahatlashuvlarni o'tkazish;
- Ayollar, yoshlar, keksalar va boshqa himoyaga muhtoj guruhlar ishtirok etadigan maslahatlashuvlarning to'liq ijtimoiy inklyuziv bo'lishini ta'minlash;
- Manfaatdor tomonlarga maslahat berish va loyihani amalga oshirishga hissa qo'shish imkoniyatini yaratish;
- Loyiha yoki dastur ishlab chiqishda kelib tushgan fikr-mulohazalarni inobatga olish va bu haqda manfaatdor tomonlarga hisobot berish;
- Ikkala tomonga ham fikr va axborot almashish, tinglash, ularning xavotirlari eshutilishi va hal etilishini ta'minlaydigan ikki tomonlama muloqotni yo'lga qo'yish;
- Hamkorlik yo'nalishlarini birgalikda belgilash va halol muzokaralar olib borish orqali samarali kelishuvlar va sheriklikni rivojlantirish;
- Barcha manfaatdor tomonlarga muntazam va tuzilmali ravishda hisobot berish, bunda ishtirok etuvchi hamjamiyatlar uchun mos hisobot shakllariga alohida e'tibor qaratish;
- SEP doirasida loyihani samarali amalga oshirish uchun zarur boshqaruv salohiyati, mas'uliyat va tizimlarni yaratish hamda saqlab turish;
- Odamlarning tashvishlari, takliflari va shikoyatlariga javob berish uchun aniq mexanizmlarni yaratish.

2.3 Loyihaning tavsifi

O'zbekistonda taklif etilayotgan loyiha Markaziy Osiyoda pandemiyalarning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi bo'yicha "One Health" dasturining tarkibiy qismi bo'ladi. Dastur Markaziy Osiyoning besh mamlakatini qamrab oladi: O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iz Respublikasi, Tojikiston va Turkmaniston. O'zbekiston Dasturga 2-bosqich loyihasi sifatida qo'shiladi.

Loyiha Pandemic Fund tomonidan ajratiladigan 1,79 million AQSh dollari miqdoridagi grant hisobidan moliyalashtiriladi. Mazkur mablag' Jahon banki amalga oshiruvchi tashkilot etib belgilangan, O'zbekiston esa benefitsiar bo'lgan "Markaziy Osiyoda "One Health" yondashuvi orqali pandemiyaga tayyorgarlik va javob choralarini kuchaytirish" nomli ko'p mamlakatli loyiha doirasidagi O'zbekiston qismiga to'g'ri keladi.

Dastur rivojlanish maqsadi (PDO) Markaziy Osiyoda mintaqaviy "One Health" yondashuvi orqali ustuvor zoonoz kasalliklar, antimikrob qarshilik (AMR) va oziq-ovqat xavfsizligi masalalari bo'yicha oldini olish, aniqlash va javob berish salohiyatini mustahkamlashdan iborat. Dastur milliy va mintaqaviy darajalarda "One Health" yondashuvini joriy etish uchun zarur asosiy salohiyatlarni rivojlantirishga, boshqaruv mexanizmini yaratish va mavjud infratuzilma hamda tizimlarni mustahkamlashga yo'naltiriladi.

- a) 1-komponent: "One Health" konsepsiyasi doirasida strategik yetakchilikni mustahkamlash. Ushbu komponent samarali strategik yetakchilik va tarmoqlararo hamkorlik uchun zarur bazaviy elementlarni yaratishga qaratilgan.
- b) 3-komponent: "One Health" doirasida oldini olish, aniqlash va erta javob tizimlarini takomillashtirish. Bu komponent doirasida risklarni baholashga asoslangan kuzatuv va monitoring rejalarini hamda javob choralarini qo'llab-quvvatlash uchun milliy va mintaqaviy tarmoqlar ishlab chiqiladi yoki mustahkamlanadi.
- c) 4-komponent: Dastur boshqaruvi, monitoring va baholash, hamda o'qitish.

O'zbekistonda taklif etilayotgan loyiha (2-bosqich) uchun PDO O'zbekistonda "One Health" yondashuvi orqali ustuvor zoonoz kasalliklar, antimikrob qarshilik (AMR) va oziq-ovqat xavfsizligi masalalari bo'yicha oldini olish, aniqlash va javob berish salohiyatini kuchaytirishdan iborat. Loyiha veterinariya, atrof-muhit va sog'liqni saqlash sektorlarida amalga oshiriladi hamda "One Health" milliy muvofiqlashtirish tuzilmasini (NCSOH) tashkil etishni ham qo'llab-quvvatlaydi.

Loyiha O'zbekistonda NCSOHni yaratish va integratsiya qilishga ko'maklashadi. NCSOHning asosiy vazifasi mamlakat darajasida samarali tarmoqlararo muvofiqlashtirishni ta'minlashdan iborat. U "One Health" dasturida ishtirok etuvchi uchta yo'nalish vazirliklari (sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi/veterinariya va atrof-muhitni muhofaza qilish), shuningdek iqtisodiyot va moliya yo'nalishidagi vazirliklar vakillaridan iborat bo'ladi. NCSOH huzurida O'zbekistonda "One Health" tashabbusi doirasidagi kundalik faoliyatni boshqarish uchun Kotibiyat tashkil etiladi.

2.4 Qonunchilik asoslari

2.4.1 Milliy qonunchilik

Milliy ekologik va ijtimoiy baholash (ESA) tartibi "Ekologik ekspertiza to'g'risida"gi Qonun (2000, 29.04.2021 yilda yangilangan) hamda Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 7-sentabrdagi 541-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat ekologik ekspertizasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi qarori bilan tartibga solinadi. Mazkur nizom Davlat ekologik ekspertizasidan oldin I va II toifadagi faoliyatlar uchun atrof-muhitga ta'sirni baholash bo'yicha majburiy jamoatchilik muhokamalari va eshituvlari tartibini belgilaydi.

ESA jarayonida jamoatchilik ishtiroki. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (50 va 55-moddalar) fuqarolar va jamoat birlashmalarining atrof-muhitni boshqarishda ishtirok etishi uchun asos yaratadi. O'zbekiston Respublikasining 1992-yil 9-dekabrda "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuni (07.02.2024 holatiga yangilangan) 12–13-moddalarida fuqarolarning tabiatni muhofaza qilish bo'yicha jamoat tashkilotlariga birlashish, atrof-muhitning holati va uni muhofaza qilish bo'yicha ko'rilayotgan choralar haqida axborot so'rash va olish huquqini, shuningdek NNTlar vakolatlarini belgilaydi.

Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi qonunchilik jamoatchilik ishtirokini quyidagi shakllarda nazarda tutadi: a) alohida fuqaro yoki fuqarolar guruhi sifatida; b) fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari orqali; c) nodavlat notijorat tashkilotlari orqali.

O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 22-sentabrdagi O'RQ-410-son "Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonunga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqidagi Qonuni mehnatni muhofaza qilish sohasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida milliy qonunchilikdan boshqacha qoidalar nazarda tutilgan bo'lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo'llaniladi.

Ushbu qonun quyidagilarga tatbiq etiladi: korxonalar, muassasalar va tashkilotlar, shuningdek yakka tartibdagi ish beruvchilar bilan mehnat munosabatlarida bo'lgan xodimlar; oliy ta'lim, o'rta maxsus, kasb-hunar va boshqa ta'lim muassasalari talabalari amaliyot davrida; tashkilotlarga ishlash uchun jalb qilingan harbiy xizmatchilar; muqobil xizmatni o'tayotgan fuqarolar; sud hukmi bilan jazoni ijro etish muassasalari tomonidan belgilangan tashkilotlarda ishlayotgan mahkumlar hamda ma'muriy qamoq jazosi qo'llanilgan yoki jamiyat va davlat manfaatlari yo'lida tashkil etilgan boshqa ish turlariga jalb etilgan shaxslar.

O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 11-sentabrdagi O'RQ-445-son "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi Qonuni jismoniy va yuridik shaxslarning davlat organlari, davlat muassasalari va ularning mansabdor shaxslariga murojaatlari sohasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Ushbu Qonun davlat ulushi mavjud tashkilotlar va fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga ham tatbiq etiladi.

1997-yil 24-apreldagi 400-I-son "Axborot olish kafolatlari va erkinligi to'g'risida"gi Qonun har bir shaxsning axborotni erkin va to'siqsiz izlash, olish, tadqiq etish, uzatish va tarqatish bo'yicha konstitutsiyaviy huquqini amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga soladi.

2002-yil 12-dekabrdagi 439-II-son "Axborot erkinligining prinsiplari va kafolatlari to'g'risida"gi Qonunning asosiy maqsadi axborot erkinligining prinsiplari va kafolatlariga rioya etilishini ta'minlash, har bir shaxsning axborotni izlash, olish, tadqiq etish, tarqatish, undan foydalanish va saqlash huquqini amalga oshirish, shuningdek shaxs, jamiyat va davlatning axborot xavfsizligini ta'minlashdan iborat.

2014-yil 3-dekabrdagi 378-son "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi Qonun O'zbekistonda shikoyatlarni ko'rib chiqish tartibini belgilaydi. Qonunga ko'ra, davlat organlari murojaatlarni ko'rib chiqishi shart. Murojaatlar ariza, taklif va shikoyat shaklida bo'lishi hamda og'zaki, yozma yoki elektron ko'rinishda taqdim etilishi mumkin.

Murojaat yoki shikoyat mazkur masalani mohiyatan hal qilish vakolatiga ega bo'lgan davlat organi tomonidan, odatda, olingan kundan boshlab o'n besh kun ichida, qo'shimcha o'rganish, tekshirish yoki hujjatlar so'rash talab etilgan hollarda esa bir oygacha bo'lgan muddatda ko'rib chiqiladi. Milliy qonunchilikka ko'ra loyiha uchun alohida shikoyat mexanizmini yaratish majburiy emas. Shunga qaramay, quyidagilarga murojaat qilish mumkin: a) yarashtirish komissiyasi; b) Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi huzuridagi Mehnat inspeksiyasi; c) sud.

Eslatma: yuqoridagi matn asl manbadan norasmiy tarjima asosida tayyorlangan.

2.4.2 Jahon banki standartlari

Jahon bankining 10-sonli Ekologik va ijtimoiy standarti (ESS10) — "Manfaatdor tomonlarni jalb etish va axborotni oshkor etish" — qarz oluvchi bilan loyiha manfaatdor tomonlari o'rtasidagi ochiq va shaffof muloqot xalqaro amaliyotning muhim elementi ekanini e'tirof etadi.

Xususan, ESS10 quyidagi asosiy talablarni belgilaydi: qarz oluvchilar manfaatdor tomonlar bilan loyiha hayotiy siklining butun davri davomida, loyiha ishlab chiqishning imkon qadar erta bosqichidan boshlab va mazmunli maslahatlashuvlar uchun yetarli muddatlarda muloqot olib boradi; jalb etishning tabiati, ko'lam va chastotasi loyihaning xususiyati, miqyosi hamda uning potensial xatar va ta'sirlariga mutanosib bo'ladi.

Qarz oluvchi barcha manfaatdor tomonlar bilan mazmunli maslahatlashuvlar o'tkazadi. Manfaatdor tomonlarga o'z vaqtida, dolzarb, tushunarli va foydalanish uchun qulay axborot taqdim etiladi hamda ular bilan madaniy jihatdan mos, manipulyatsiya, aralashuv, majburlash, kamsitish va qo'rqitishdan xoli tarzda maslahatlashuvlar olib boriladi.

Manfaatdor tomonlarni jalb etish jarayoni quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi: (i) manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlil qilish; (ii) ularni jalb etishni rejalashtirish; (iii) axborotni oshkor etish; (iv) manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar; (v) shikoyatlarni ko'rib chiqish jarayoni va unga javob; hamda (vi) manfaatdor tomonlarga hisobot berish.

Qarz oluvchi ekologik va ijtimoiy baholash tarkibida manfaatdor tomonlarni jalb etish bo'yicha hujjatlashtirilgan hisobotni yuritishi va oshkor etishi lozim. Bu hisobotda maslahatlashilgan manfaatdor tomonlarning tavsifi, olingan fikr-mulohazalarning qisqacha bayoni va ular qanday inobatga olingani yoki nima sababdan inobatga olinmagani haqida qisqa tushuntirish beriladi.

Qarz oluvchi loyiha tabiati va ko'lamiga, shuningdek uning potensial xatar va ta'sirlariga mutanosib bo'lgan manfaatdor tomonlarni jalb etish rejasini ishlab chiqishi kerak. Ushbu reja imkon qadar erta, loyiha baholanishidan oldin oshkor etilishi hamda manfaatdor tomonlarning fikri, jumladan manfaatdor tomonlarni aniqlash va kelgusidagi jalb etish bo'yicha takliflari olinishi lozim.

Agar SEPga sezilarli o'zgartirishlar kiritilsa, yangilangan SEP ham qayta oshkor etilishi kerak. ESS10ga muvofiq, qarz oluvchi loyiha bilan bog'liq ekologik va ijtimoiy ko'rsatkichlar yuzasidan ta'sir ko'rgan tomonlarning tashvish va shikoyatlarini o'z vaqtida qabul qilish hamda ularni hal etishga ko'maklashish uchun shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmini ham taklif etishi va joriy qilishi lozim.

Jahon bankining ekologik va ijtimoiy standartlari haqida batafsil ma'lumot olish uchun Jahon bankining tegishli rasmiy sahifalariga murojaat qilish mumkin.

3. MANFAATDOR TOMONLARNI ANIQLASH VA TAHLIL QILISH

Manfaatdor tomonlar — loyihadan bevosita yoki bilvosita ta'sir ko'radigan shaxslar yoki guruhlar, shuningdek loyihaga qiziqish bildirishi va/yoki uning natijalariga ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan tomonlardir. Samarali SEP ishlab chiqish uchun, avvalo, manfaatdor tomonlar kimlar ekanini, ularning guruhlari va kichik guruhlari aniqlash zarur.

Taklif etilayotgan loyiha bo'yicha samarali va puxta o'ylangan muloqotni ta'minlash maqsadida, manfaatdor tomonlarni quyidagi asosiy toifalarga ajratish mumkin:

i. Ta'sir ko'radigan manfaatdor tomonlar — loyiha ta'siri doirasidagi, loyihadan bevosita ta'sir ko'radigan yoki ta'sir ko'rishi mumkin bo'lgan, shuningdek loyiha bilan bog'liq o'zgarishlarga eng sezgir deb topilgan va ta'sirlarni hamda ularning ahamiyatini aniqlash, shuningdek yumshatish yoki boshqarish choralariga doir qarorlar qabul qilish jarayonida faol ishtirok etishi lozim bo'lgan shaxslar, guruhlar va tashkilotlar;

ii. Boshqa manfaatdor tomonlar — loyihadan to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rmasligi mumkin bo'lgan, biroq loyiha ularning manfaatlariga ta'sir qiladi deb hisoblaydigan va/yoki har qanday tarzda loyihaga hamda uni amalga oshirish jarayoniga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan shaxslar, guruhlar yoki tashkilotlar;

iii. Zaif guruhlar — o'zining zaifligi tufayli loyiha(lar)ni amalga oshirish bilan bog'liq holda boshqa guruhlarga nisbatan nomutanosib darajada ko'proq ta'sir ko'rishi yoki yanada noqulay ahvolga tushib qolishi mumkin bo'lgan, hamda loyiha bo'yicha maslahatlashuvlar va qaror qabul qilish jarayonlarida ularning teng ishtirokini ta'minlash uchun alohida yondashuvlarni talab qiladigan shaxslardir.

Quyidagi 2-jadvalda loyihaga qiziqish bildirishi va/yoki uning natijalariga ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan manfaatdor tomonlarning asosiy guruhlari va kichik guruhlari keltirilgan. Loyiha rivojlanishi davomida ushbu ro'yxat kengayishi yoki tarkibi o'zgarishi mumkin, shu bois SEP "jonli hujjat" sifatida loyiha davomida zaruratga ko'ra muntazam ravishda (kamida yiliga bir marta) yangilanadi.

2-jadval. O'zbekistondagi "One Health" loyihasi manfaatdor tomonlari ro'yxati

Manfaatdor tomon — guruh	Manfaatdor tomon — kichik guruh
I. TA'SIR KO'RADIGAN MANFAATDOR TOMONLAR	I. TA'SIR KO'RADIGAN MANFAATDOR TOMONLAR
O'zbekiston davlat organlari	O'zbekiston davlat organlari
O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi	Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi
Ekologiya va iqlim o'zgarishi bo'yicha milliy qo'mita	
O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi	Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi (CSEWPH)
O'zbekiston Respublikasi Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi	
O'zbekiston Respublikasi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi	
"One Health" milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi	
Iqtisodiyot va moliya vazirligi (MEF)	Loyihani amalga oshirish guruhi (PIU)
Jamoat tashkilotlari, NNTlar va tijorat (xususiy) tashkilotlari	
Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati	Jamiyat bo'linmalari
O'zbekiston sanoatchilar va tadbirkorlar uyushmasi	Chorvachilik fermer xo'jaliklari

Quyidagi 3-jadvalda yuqorida qayd etilgan manfaatdor tomonlar guruhlarning loyiha doirasidagi roli va ta'siri tavsiflangan.

3-jadval. O‘zbekistondagi “One Health” loyihasi manfaatdor tomonlari guruhlarining roli va ta’siri

Manfaatdor tomon — guruh	Rol va ta’siri
O‘zbekiston Respublikasi Qishloq xo‘jaligi vazirligi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Davlat veterinariya xizmatining yuqumli hayvon kasalliklariga qarshi kurashish salohiyatini oshirish; 2. Ustuvor zoonozlar bo‘yicha normativ-huquqiy hujjatlarni o‘rganish va yangilash; 3. Hayvonlarning yuqumli kasalliklari, antimikrob rezistentlik va oziq-ovqat xavfsizligi bo‘yicha veterinariya qoidalari, reglamentlari va standart operatsion tartiblarini qayta ko‘rib chiqish; 4. Laboratoriya uskunalari va reagentlarni xarid qilish orqali laboratoriya salohiyatini kuchaytirish; 5. Zoonozlar bo‘yicha faol epidemiologik kuzatuv uchun veterinariya asboblari, dezinfeksiya vositalari va jihozlarini xarid qilish; 6. Xalqaro ekspert tavsiyalari va xavf tahliliga asoslangan takomillashtirilgan veterinariya epidemiologik kuzatuv tizimini ishlab chiqish; 7. Veterinarlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun, xususan ayol mutaxassislar ehtiyojlarini inobatga olgan holda moslashuvchan jadvaldagi o‘quv mashg‘ulotlarini tashkil etish.
Ekologiya va iqlim o‘zgarishi bo‘yicha milliy qo‘mita (NCECC)	<p>Yovvoyi tabiat salomatligini monitoring qilish va dala ishlarini kuchaytirish uchun xaridlar orqali:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Biologik namunalarning xavfsiz, o‘z vaqtida va samarali yig‘ilishi, saqlanishi hamda dastlabki tahlilini yaxshilash; 2. Davlat qo‘riqxonalari xodimlarining yovvoyi hayvonlar va suv qushlari bo‘yicha epidemiologik kuzatuv natijalarini monitoring qilish va hisobot berish salohiyatini oshirish; 3. Davlat qo‘riqxonalari xodimlari hamda boshqa manfaatdor tomonlar (olimlar, havaskor ornitologlar, NNTlar, mahalliy hamjamiyatlar) ishtirokida ko‘chib yuruvchi qushlar va yovvoyi hayvonlar populyatsiyalari monitoringini kuchaytirish.
Sog‘liqni saqlash vazirligi (MH)	<p>Brutsellyoz, exinokokkoz va quturish kabi ustuvor zoonoz kasalliklar bo‘yicha epidemiologik kuzatuv salohiyatini kuchaytirish va amaldagi jamoat salomatligi laboratoriyalarida diagnostika qamrovi hamda sifatini yaxshilash uchun:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avtomatlashtirilgan ma’lumotlarni boshqarish tizimini yangilash maqsadida IT-uskunalar xarid qilish; 2. Ustuvor zoonozlarni tezkor aniqlash uchun diagnostik uskunalar va reagentlar xarid qilish; 3. Xalqaro laboratoriya sifat standartlari bo‘yicha (ISO 15189 va ISO 17025) akkreditatsiya qilish.
“One Health” milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi	Loyihani amalga oshirishda tegishli vazirlik va idoralarga ko‘maklashadi.
O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi	Loyihani amalga oshirish uchun mas’ul tomon hisoblanadi. MEF huzurida PIU tashkil etiladi va u mablag‘lar oqimini, monitoring va baholash tizimini, loyiha taraqqiyoti bo‘yicha hisobotlarni, fidutsiar va ESS talablariga rioya etishni hamda PIU xodimlari uchun, jumladan gender masalalari bo‘yicha, o‘quv dasturlarini muvofiqlashtiradi.
Jamoat tashkilotlari, NNTlar va tijorat (xususiy) tashkilotlari	Quyidagilar loyiha uchun qo‘llab-quvvatlovchi manfaatdor tomonlar sifatida ko‘riladi: Markaziy Osiyo uchun Mintaqaviy ekologik markaz (CAREC), “Sabr” Respublika ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish markazi, O‘zbekiston Ekologik harakati, O‘zbekiston fermerlari assotsiatsiyasi, O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining Botanika instituti, Zoologiya ilmiy-tadqiqot instituti, “Sharq Ayoli” xalqaro ayollar jamoat fondi va boshqalar. Ular xabardorlikni oshirish, noto‘g‘ri ma’lumotlarning tarqalishini oldini olish va manfaatdor tomonlar bilan ishlashda loyiha hamkoriga aylanishi mumkin.
Markaziy Osiyo uchun Mintaqaviy ekologik markaz (sobiq	To‘g‘ridan-to‘g‘ri ijrochi bo‘lmasa-da, manfaatdor tomonlarni

Manfaatdor tomon — guruh	Rol va ta'siri
CAREC)	jalb qilish, xabardorlikni oshirish va mahalliy hamjamiyatlar, jumladan zaif guruhlar bilan aloqani mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.
Chorvachilik fermer xo'jaliklari, chorva egalari va cho'ponlar	Ular loyiha asosiy benefitsiarlaridan biri bo'lib, uy va yovvoyi hayvonlardan odamlarga patogenlar yuqishi xavfini kamaytirish hamda oziq-ovqat tizimlari barqarorligiga tahdidlarni pasaytirishdan manfaatdordir.

3.1 Kam ta'minlangan/zaif shaxslar yoki guruhlar

Loyiha natijalari va oqibatlari ko'pincha o'z tashvishlarini bildirish yoki loyihaning ta'sirini to'liq anglash imkoniga ega bo'lmagan kam ta'minlangan yoki zaif shaxslar va guruhlarga nomutanosib darajada ta'sir etishi mumkinligini tushunish nihoyatda muhimdir. Shu munosabat bilan, ayniqsa pandemiyaning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi masalalari bo'yicha xabardorlikni oshirish va jalb etish tadbirlari ushbu guruhlarning o'ziga xos jihatlari, tashvishlari va madaniy xususiyatlariga moslashtirilishi lozim.

Loyiha doirasida aholining zaif yoki kam ta'minlangan guruhlari quyidagi toifalarni o'z ichiga oladi:

- Keksalar va pensionerlar;
- Nogironligi bo'lgan shaxslar;
- Homilador ayollar, go'daklar va bolalar;
- Ayol boshchiligidagi uy xo'jaliklari va/yoki voyaga yetmagan farzandlarini yolg'iz tarbiyalayotgan onalar;
- Kam daromadli ko'p bolali oilalar;
- Ishsizlar;
- Bolalar uylari tarbiyalanuvchilari va qariyalar uyida yashovchi shaxslar;
- Fuqaroligi bo'lmagan shaxslar va qochqinlar;
- Migrantlar.

Jamiyatlarda ta'sir ko'radigan guruhlar bilan maslahatlashuvlar vaziyatga qarab maxsus vositalar va yondashuvlar asosida o'tkaziladi. Loyiha doirasidagi o'zaro aloqalar usullarining tavsifi ushbu SEP'ning keyingi bo'limlarida keltirilgan.

4-jadval. Loyiha bo'yicha manfaatdor tomonlar tahlili va ustuvorlashtirish

Manfaatdor tomon	Tavsif	Ta'sir doirasi	Qiziqish sohasi	Loyihaning ta'siri	Ahamiyati
Qishloq xo'jaligi vazirligi	Qishloq xo'jaligi boshqaruvi siyosati uchun mas'ul vazirlik.	Milliy veterinariya siyosati va tabiiy resurslarga ta'sirni tartibga solish.	Faoliyatni davom ettirish va yangi loyiha standartlariga moslashish.	Normativ hujjatlarni baholash, laboratoriya salohiyatini oshirish va reglamentlarni ishlab chiqishdan foyda ko'radi.	Yuqori
Ekologiya va iqlim o'zgarishi bo'yicha milliy qo'mita	Atrof-muhitni muhofaza qilish siyosati uchun mas'ul qo'mita.	Loyiha doirasida ishlab chiqilgan rejalar ijrosi yuzasidan vakolatli organ sifatida nazorat.	Muhofaza etiladigan hududlarda zarur uskunalarni xarid qilish orqali dala ishlari va yovvoyi tabiat monitoringini yaxshilash.	Infratuzilma va operatsion salohiyat kuchayadi.	Yuqori
Sog'liqni saqlash vazirligi	Jamoat salomatligi siyosati va reglamentlari uchun mas'ul	Milliy sog'liqni saqlash me'yorlari va jamoat salomatligi	Jamoat salomatligi standartlariga muvofiqlikni ta'minlash va yangi	Amaldagi tizimlar va laboratoriyalar mustahkamlanadi; o'qitishlar orqali	Yuqori

Manfaatdor tomon	Tavsif	Ta'sir doirasi	Qiziqish sohasi	Loyihaning ta'siri	Ahamiyati
	organ.	loyihalari.	operatsion yo'riqnomalarni joriy etish.	salohiyat oshadi.	
"One Health" milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi	Mahalliy va milliy darajada xizmatlarni muvofiqlashtiruvchi tuzilma.	Mahalliy manfaatlarni ifodalaydi va tarmoqlararo muvofiqlashtirishni ta'minlaydi.	Shaffoflik, hisobdorlik hamda ijobiy ijtimoiy va ekologik natijalarni ta'minlash.	Hududlarda sog'liqni saqlash, ekologiya va veterinariya xizmatlari yaxshilanadi.	O'rta
Iqtisodiyot va moliya vazirligi / PIU	Loyihani amalga oshirish uchun mas'ul tomon.	Milliy va hududiy darajada sog'liq, hayvonlar salomatligi va ekologik omillarni muvofiqlashtirish.	Sektorlararo integratsiyalashgan yondashuvni qo'llab-quvvatlash.	Loyihaning umumiy amalga oshirilishi.	Yuqori
Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati va tegishli NNT/FSHlar	Fuqarolik manfaatlarini ifoda etuvchi hamda ekologiya, jamoat salomatligi va hamjamiyat rivojlanishi yo'nalishida ishlovchi tashkilotlar.	Mahalliy va mintaqaviy darajadagi targ'ibot va jalb etish faoliyati.	Shaffoflik, hisobdorlik, ekologik va ijtimoiy ijobiy natijalar.	Axborot tarqatish, zaif guruhlar bilan ishlash va fikr-mulohaza yig'ishda ko'mak.	O'rta
Jahon banki	Loyihani moliyalashtiruvchi xalqaro moliya instituti.	Loyiha muvaffaqiyatli amalga oshirilishi hamda texnik-maslahat ko'magini taqdim etish.	Shaffoflik, hisobdorlik va ijobiy ijtimoiy-ekologik natijalar.	Rivojlanish samarasi va iqtisodiy barqarorlik ortadi.	Yuqori
CAREC va boshqa milliy NNTlar	Mintaqaviy yoki milliy darajada ekologik barqarorlik, iqlimga moslashuv va xabardorlik bo'yicha ishlovchi tashkilotlar.	Texnik maslahat, manfaatdor tomonlarni jalb qilish va ekologik siyosatni qo'llab-quvvatlash.	Ekologik boshqaruv, bioxilma-xillikni saqlash, iqlimga moslashuv va jamoatchilik xabardorligi.	Maslahatlashuvlar va axborot tarqatishda ko'mak.	O'rta–Yuqori
Chorvachilik fermer xo'jaliklari, chorva egalari va cho'ponlar	Tirikchiligi chorvachilik va dehqonchilikka bog'liq hamjamiyatlar.	Jamoatchilik fikri shakllanishi va loyiha faoliyatining uzluksizligi uchun muhim.	Tirikchilikni himoya qilish va yaxshiroq resurslarga ega bo'lish.	Sog'liqni saqlash va veterinariya xizmatlari yaxshilanadi, chorva uchun emlash va qo'llab-quvvatlash kuchayadi.	O'rta
Mashina, uskunalar va reagentlar yetkazib beruvchilar	Loyiha uchun tovar va xizmatlar yetkazib beruvchi biznes subyektlar.	Ta'minot zanjiri operatsiyalari.	Biznes aloqalarini saqlash va loyiha talablariga rioya etish.	Loyiha bilan hamkorlik.	O'rta
Kam ta'minlangan / zaif shaxslar yoki guruhlar	Zaifligi tufayli loyiha ta'siriga nisbatan ko'proq duchor bo'lishi mumkin bo'lgan guruhlar.	Inkluziv natijalar va kuchliroq jamoaviy qo'llab-quvvatlash.	Huquqlar va qulaylik ehtiyojlarining himoya qilinishi.	Mamlakatda sog'liqni saqlash va veterinariya xizmatlari yaxshilanadi, loyiha qo'llab-quvvatlaydi.	Past

Tahlil maqsadlari uchun: ta'sir — ijtimoiy guruh loyiha amalga oshirish jarayoniga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatishi mumkin; qiziqish — ijtimoiy guruh yoki shaxslar loyihadan bevosita ta'sir ko'rmasligi mumkin,

biroq unga qiziqish bildirishi mumkin; loyiha ta'siri — loyiha amalga oshirilishi ma'lum bir ijtimoiy guruhga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Markaziy Osiyo uchun Mintaqaviy ekologik markaz (CAREC) va tegishli milliy NNTlar qo'llab-quvvatlovchi manfaatdor tomonlar sifatida ko'riladi. Ular loyihani bevosita amalga oshirishda ishtirok etmasalar-da, manfaatdor tomonlarni jalb qilish, xabardorlikni oshirish va mahalliy hamjamiyatlar, shu jumladan zaif guruhlar bilan muloqotni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Ularning ishtiroki SEPning shaffofligi, inklyuzivligi va samaradorligini oshiradi.

4. MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK DASTURI

4.1 Hamkorlik dasturining maqsadi va muddatlari

Ushbu manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik dasturi Markaziy Osiyoda pandemiyalarning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligini ta'minlashga qaratilgan "One Health" yondashuvi bo'yicha natijalardan manfaatdor bo'lgan hamda ta'sir ko'rishi mumkin bo'lgan tomonlar bilan samarali muloqot platformasini yaratish uchun ishlab chiqilgan.

Loha tsikli davomida manfaatdor tomonlar bilan konstruktiv hamkorlik quyidagilarga imkon beradi:

- Loyihani ishlab chiqish, amalga oshirish, monitoring qilish va baholash bo'yicha fikr-mulohazalarni olish;
- Loyiha maqsadlari, qamrovi va kutilmalarini aniqlashtirish;
- Loyihaning ekologik va ijtimoiy risklarini baholash va kamaytirish;
- Loyiha natijalari va foydasini yaxshilash;
- Manfaatdor tomonlarni jalb etish va hamkorlikni yo'lga qo'yish;
- Loyiha bo'yicha ishonchli axborot va materiallarni tarqatish;
- Loyiha bo'yicha shikoyatlarni qabul qilish va ko'rib chiqish.

Manfaatdor tomonlar bilan yetarli darajadagi maslahatlashuvlar o'z vaqtida amalga oshirish va oldindan rejalashtirishni talab qiladi. Axborot manfaatdor tomonlar uchun ochiq va tushunarli bo'lishini, shuningdek turli guruhlarning munosib ishtiroki ta'minlanishini ko'zda tutgan holda, "One Health" yondashuvi manfaatdor tomonlarning ehtiyojlarini baholash natijalariga ko'ra turli usullardan foydalanadi. O'zaro hamkorlik usullari quyidagi 5-jadvalda keltirilgan.

5-jadval. Markaziy Osiyoda pandemiyalarning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi bo'yicha "One Health" dasturida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik usullari

Hamkorlik usuli	Tavsifi va qo'llanishi	Maqsadli auditoriya	Davriyligi / muddati
Veb-saytlar	Loyiha Baholash Hujjati (PAD), Loyiha Amalga oshirish Qo'llanmasi (PIM), Ekologik va Ijtimoiy Majburiyatlar Rejasi (ESCP) hamda SEP hamkor vazirliklar va idoralar hamda Jahon bankining rasmiy veb-saytlarida e'lon qilinadi.	Barcha manfaatdor tomonlar	Grant bitimi kuchga kirgan sanadan boshlab 2 oy ichida
Telefon, messenjerlar, elektron pochta va yozma	Davlat organlari, tashkilotlar, idoralar va	Davlat organlari, NNTlar, jamoat birlashmalari va	Har chorakda

yo'zishmalar orqali aloqa	kompaniyalarga loyiha bo'yicha ishonchli axborotni yetkazish hamda manfaatdor tomonlarni uchrashuvlarga taklif etish.	rivojlanish bo'yicha hamkorlar	
Internet / raqamli media	Hamkor va ijro etuvchi vazirliklar hamda idoralarning rasmiy veb-saytlari orqali loyiha, ta'sirlarni baholash va boshqarish jarayoni, xaridlar, ish o'rinlari, shuningdek jamoatchilik bilan hamkorlik faoliyati bo'yicha ma'lumot va yangiliklarni yoritish.	Loyiha manfaatdor tomonlari hamda internet resurslaridan foydalana oladigan boshqa qiziquvchi tomonlar	Grant bitimi kuchga kirgan sanadan boshlab 3 oy ichida va loyiha amalga oshirilishi davomida
Yakka tartibdagi suhbatlar	Loyihaning ta'sirlari va yechimlari bo'yicha fikr va mulohazalarni olish uchun qo'llaniladi.	Zaif shaxslar, jamoat tashkilotlari, uyushmalar, NNTlar va boshqalar	Grant bitimi kuchga kirgan sanadan boshlab 2 oy ichida va loyiha amalga oshirilishi davomida
Seminarlar	Ushbu kanal quyidagilar uchun ishlatiladi: (i) loyiha ma'lumotlarini manfaatdor tomonlar guruhiga taqdim etish; (ii) ularning fikr va mulohazalarini olish; (iii) guruh muhokamalarini, muammolar tahlili, tavsiyalar va strategiyalar ishlab chiqishni yengillashtiruvchi ishtirokiy mashqlardan foydalanish; (iv) javoblarni qayd etish.	Davlat tashkilotlari, NNTlar, jamoat tashkilotlari, soha uyushmalari	Grant bitimi kuchga kirgan sanadan boshlab 2 oy ichida

4.2 Axborotni oshkor etish bo'yicha taklif etilayotgan strategiya

“One Health” dasturi doirasida manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik loyiha boshqaruvining standart tsikliga muvofiq amalga oshiriladi, u quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi: (i) tayyorlash va loyihalash bosqichi; (ii) amalga oshirish bosqichi; (iii) monitoring bosqichi; va (iv) yakunlash hamda baholash bosqichi. Axborotni oshkor etish strategiyasi quyidagi 6-jadvalda taqdim etilgan.

6-jadval. “One Health” dasturi doirasida axborotni oshkor etish strategiyasi

Loyiha bosqichi	Oshkor etiladigan axborot ro'yxati	Taklif etilgan usul	Maqsadli manfaatdor tomonlar	Muhokama mavzusi	Mas'ul tomon
Tayyorlash va loyihalash bosqichi	ESCP, SEP	Rasmiy veb-saytlar	Milliy, viloyat va tuman darajasidagi	Ekologik va ijtimoiy boshqaruv,	PIU

			manfaatdor tomonlar	xaridlar, manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik	
Tayyorlash va loyihalash bosqichi	Loyiha bo'yicha tushuntirish ishlari	Seminarlar	Viloyat, tuman va jamoa darajalari	Loyiha konsepsiyasi, foyda oluvchi jamoalarni tanlash usuli, foydalar va ta'sirlar	PIU, QXV, EPM, SSV
Tayyorlash va loyihalash bosqichi	Loyiha bo'yicha tushuntirish ishlari	Ta'sir ko'radigan tomonlar bilan jamoatchilik muhokamalari va maslahatlashuvlar	Jamoa darajasidagi manfaatdor tomonlar	Loyiha konsepsiyasi, foyda oluvchi jamoalarni tanlash usuli, foydalar va ta'sirlar	PIU, QXV, EPM, SSV
Amalga oshirish bosqichi	ESMP, Mehnatni boshqarish tartibi, Mehnatni muhofaza qilish rejasi, favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik va javob choralari	Rasmiy veb-saytlar	Xalqaro, milliy, viloyat va tuman darajasidagi manfaatdor tomonlar	Loyiha foydalari, ta'sirlar, xavfsizlik, GRM, GBV masalalari va yumshatish choralari	PIU, QXV, EPM, SSV, Loyiha boshqaruv bo'linmasi
Monitoring bosqichi	Choraklik va yillik faoliyat hisobotlari; ekologik va ijtimoiy audit hisobotlari; loyiha faoliyati bo'yicha yangilanishlar	E'lon taxtalari, QXV, EPM va SSVning viloyat hamda tuman bo'linmalari	Viloyat va tuman darajasidagi manfaatdor tomonlar	Loyiha samaradorligi, GRM, xavfsizlik, GBV bo'yicha xabardorlik	Loyiha boshqaruv bo'linmasi
Yakunlash va baholash bosqichi	Loyihani yakunlash hisoboti; institutsional yakuniy hisobotlar	Hisobotlarni tarqatish / taqdimot	Barcha manfaatdor tomonlar	Loyiha natijalari	Loyiha boshqaruv bo'linmasi

4.3 Zaif guruhlarining nuqtai nazarini inobatga olish bo'yicha taklif etilayotgan strategiya

Inklyuzivlik tamoyili manfaatdor tomonlar bilan barcha hamkorliklarda, ayniqsa zaif shaxslar va guruhlariga nisbatan asosiy yo'naltiruvchi tamoyil bo'ladi.

Agar zaif maqom odamlarning katta jamoaviy uchrashuvlarda ishtirok etishga istaksizligi yoki jismoniy imkoniyatsizligiga olib kelsa, loyiha ular uchun qulay joyda alohida kichik guruh muhokamalarini tashkil etadi. Shu tariqa, odatiy sharoitda umumiy jamoa yig'ilishlarida yetarli darajada ishtirok eta olmaydigan guruhlar ham qamrab olinadi.

Quyidagi yondashuvlardan foydalanish rejalashtiriladi:

- Zaif va marginallashtirilgan guruhlar yetakchilarini aniqlash va ular orqali ushbu guruhlariga chiqish;
- Nogironlar uyushmasi, Karlar jamiyati kabi mavjud sohaviy assotsiatsiyalar orqali marginallashtirilgan guruhlar bo'yicha ma'lumotlar bazasini yuritish;
- Ushbu loyiha bilan kesishadigan va zaif aholiga qaratilgan mavjud sog'liqni saqlash hamda ekologik loyihalardan foydalanib, ularning tizimlari orqali bunday guruhlarni aniqlash va jalb etish;
- Zaif guruhlar bilan ishlaydigan jamoa yetakchilari, jamoat tashkilotlari va NNTlarni jalb etish;
- Ushbu aholi guruhlari bilan yuzma-yuz fokus-guruh muhokamalarini tashkil etish.

5. REJALASHTIRILGAN SEP TADBIRLARINI AMALGA OSHIRISH UCHUN RESURLAR VA MAS'ULIYATLAR

5.1 Zarur resurslar

O'zbekistonda "One Health" yondashuvi uchta sektorda, ya'ni qishloq xo'jaligi, atrof-muhit va sog'liqni saqlash sohalarida amalga oshiriladi hamda "One Health" Milliy Muvofiqlashtirish Tuzilmasini (NCSOH) tashkil etish qo'llab-quvvatlanadi.

Loyiha Pandemic Fund tomonidan ajratilgan 1,79 million AQSh dollari miqdoridagi grant hisobidan moliyalashtiriladi (bu Jahon banki amalga oshiruvchi tashkilot etib belgilangan "Markaziy Osiyoda "One Health" yondashuvi orqali pandemiyalarga tayyorgarlik va javob choralarini kuchaytirish" ko'p mamlakatli loyihaning O'zbekiston bo'yicha qismiga to'g'ri keladi, O'zbekiston esa benefitsiar hisoblanadi).

Quyidagi tashkilotlar ijro etuvchi organlar sifatida belgilangan:

- A. Qishloq xo'jaligi vazirligi;
- B. Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi;
- C. Sog'liqni saqlash vazirligi;
- D. "One Health" Milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi;
- E. Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Loyiha amalga oshirish guruhi.

7-jadvalda SEPni amalga oshirish uchun budjet taqsimoti bo'yicha umumiy ma'lumot keltirilgan.

7-jadval. Budjet taqsimotining qisqacha jadvali, AQSh dollarida

Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik faoliyati	Birlik qiymati (AQSh doll.)	Miqdor	Jami qiymat (AQSh doll.)
Ijtimoiy rivojlanish, atrof-muhit va GRM bo'yicha mutaxassis (2 yil, XXX AQSh doll./oy)	1 700 / 2 500	24 oy	40 800 / 60 000
Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik uchun E&S xodimlarining safar xarajatlari (yiliga)	400	5	2 000
Aloqa materiallari (flayerlar, plakatlar, PR to'plamlari, dizayn bilan birga)	20	100	2 000
Jami			44 800 / 64 000

*Taxminiy summa

5.2 Loyihani amalga oshirish bo'yicha tashkiliy tuzilma

Loyiha maqsadlariga erishish uchun ijro etuvchi tashkilotlar mamlakatdagi tegishli vazirliklar va manfaatdor tomonlar bilan birgalikda quyidagi faoliyatlarni amalga oshiradi:

A. Qishloq xo'jaligi vazirligi (MoA): Taklif etilayotgan chora-tadbirlar hayvonlarning yuqumli kasalliklariga qarshi kurashish bo'yicha Davlat veterinariya xizmatining salohiyatini oshirishga qaratilgan bo'lib, buning uchun qonunchilikni baholash, laboratoriya salohiyatini mustahkamlash va normativ hujjatlarni ishlab chiqish ko'zda tutiladi. Faoliyatlarga quyidagilar kiradi:

- Qonunchilik bazasini baholash;
- Qonunchilik hujjatlarini qayta ko'rib chiqish;
- Milliy epidemiologik kuzatuv tizimlarini takomillashtirish;
- Veterinariya asbob-uskunalarini xarid qilish;
- Dala veterinarlari uchun zarur jihozlarni taqdim etish.

B. Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi (NCECC): Taklif etilayotgan chora-tadbirlar zarur uskunalarni xarid qilish orqali dala ishlarini va yovvoyi hayvonlar salomatligini monitoring qilishni yaxshilashga qaratilgan. Faoliyatlarga quyidagilar kiradi:

- Davlat qo'riqxonalarini uchun aloqa va kuzatuv uskunalarini xarid qilish;
- Hayvonlarni davolash va tahlil qilish uchun uskunalarni xarid qilish;

C. Sog'liqni saqlash vazirligi (MH): Taklif etilayotgan faoliyatlar ustuvor zoonoz kasalliklar (masalan, brutsellyoz, exinokokkoz va quturish) bo'yicha epidemiologik kuzatuv salohiyatini mustahkamlashga hamda mamlakatdagi mavjud jamoat salomatligi laboratoriyalarida diagnostika qamrovi va sifatini yaxshilashga qaratiladi. Taklif etilayotgan chora-tadbirlar COVID-19ga javob loyihasi doirasida qo'llab-quvvatlangan tizimni, ya'ni Sanitariya-epidemiologik kuzatuv uchun ma'lumotlarni avtomatlashtirilgan boshqarish tizimini (ADMSES) va mikrobiologik hamda serologik laboratoriyalarning diagnostika imkoniyatlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan. Faoliyatlarga quyidagilar kiradi:

- Hududiy ahamiyatga ega sanitariya-epidemiologiya xizmatining 95 ta muassasasi (jumladan nazorat-o'tkazish punktlari) uchun IT-uskunalarni xarid qilish;
- Brutsellyoz va exinokokkozni tezkor aniqlash uchun diagnostik sarf materiallari va reagentlarni xarid qilish;
- Markaziy jamoat salomatligi laboratoriyalarini akkreditatsiyadan o'tkazish.

D. "One Health" Milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi (NCSOH): "One Health" loyihasi O'zbekistonga NCSOHni yaratish va joriy etishda ko'mak beradi. NCSOHning asosiy maqsadi mamlakat darajasida samarali tarmoqlararo muvofiqlashtirishni ta'minlashdan iborat. NCSOH tarkibiga "One Health" dasturida ishtirok etuvchi uchta asosiy vazirlik (sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi/veterinariya va atrof-muhitni muhofaza qilish), shuningdek Moliya va Iqtisodiyot vazirliklari vakillari kiradi. NCSOH kotibiyatga ega bo'ladi va u O'zbekistonda "One Health" tashabbusi doirasidagi faoliyatlarni kundalik boshqarishni ta'minlaydi. Jahon banki talablarini bajarish uchun NCSOH vazirlik buyrug'i yoki qarori asosida tashkil etilishi lozim.

E. Iqtisodiyot va moliya vazirligi: "One Health" dasturini amalga oshirish uchun mas'ul tomon etib tayinlangan. Vazirlik huzurida Loyiha amalga oshirish guruhi (PIU) tashkil etiladi. Vazirlikning uch nafar xodimi PIU ishiga rahbarlik qilish uchun belgilangan va tegishli xodimlarni to'g'ridan-to'g'ri tanlash variantlarini ko'rib chiqish so'ralgan; ularga rasmiy ravishda ish haqi saqlanmagan ta'til berilishi mumkin. Buning sababi shundaki, Iqtisodiyot va moliya vazirligi uchun bu ko'p yillardan buyon Jahon banki loyihasini amalga oshirish bo'yicha birinchi tajriba bo'ladi va ular loyiha ijrosini hamda idoralararo muvofiqlashtirishni doimiy nazorat qilishni ta'minlashi kerak. Kutilayotgan lavozimlar: loyiha rahbari/koordinatori, xaridlar bo'yicha mutaxassis, moliyaviy boshqaruv bo'yicha mutaxassis, monitoring va baholash bo'yicha mutaxassis, ekologik va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassis, loyiha assistenti. Zaruratga qarab, qo'shimcha texnik xodimlar bir martalik asosda yollanishi mumkin.

6. SHIKOYATLARNI KO'RIB CHIQISH MEXANIZMI (GRM)

Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi (GRM)ning asosiy maqsadi Loyihani amalga oshirish bilan bog'liq masalalar yuzasidan kelib tushadigan shikoyat va murojaatlarni o'z vaqtida, samarali va natijador tarzda ko'rib chiqishga ko'maklashishdan iborat bo'lib, bunda yakuniy natija barcha manfaatdor tomonlarni qoniqtirishi kerak. Xususan, ushbu mexanizm adolatli, samarali va barqaror natijalarga erishish uchun shaffof va ishonchli jarayonni nazarda tutadi. U, shuningdek, ishonch va hamkorlikni mustahkamlashga yordam beradi; bu esa tuzatish choralari amalga oshirishga ko'maklashadigan kengroq jamoatchilik bilan maslahatlashuv jarayonining ajralmas tarkibiy qismlaridir.

Xususan, GRM:

- Ta'sir ko'rgan shaxslarga shikoyat (grievance) berish yoki loyiha faoliyatini amalga oshirish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan har qanday nizoni hal etish imkoniyatini taqdim etadi;
- Shikoyat beruvchi tomonni qoniqtiradigan tarzda tegishli va o'zaro maqbul tuzatish choralari aniqlanishi hamda amalga oshirilishini ta'minlaydi;
- Sudga murojaat qilish zaruratining oldini oladi.

6.1 O'zbekistonda shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi

Milliy ekologik va ijtimoiy baholash (ESA) tartibi "Ekologik ekspertiza to'g'risida"gi Qonun (2000), 29.04.2021 yilda yangilangan tahriri hamda Vazirlar Mahkamasining 07.09.2020 yildagi 541-son qarori "Davlat ekologik ekspertizasi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida" bilan tartibga solinadi. Mazkur nizomda Atrof-muhitga ta'sir toifalari I va II ga mansub rejalashtirilayotgan faoliyatlar bo'yicha davlat ekologik ekspertizasidan oldin majburiy jamoatchilik muhokamalari va eshituvlarini o'tkazish tartibi nazarda tutilgan.

ESA jarayonida jamoatchilik ishtiroki. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (50, 55-moddalar) fuqarolar va jamoat birlashmalarining atrof-muhitni boshqarishdagi ishtiroki uchun asos yaratadi. O'zbekiston Respublikasining 09.12.1992 yildagi (07.02.2024 holatiga yangilangan) "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonunining 12–13-moddalarida fuqarolarning tabiatni muhofaza qilish bo'yicha jamoat tashkilotlariga birlashish, atrof-muhit holati va uni muhofaza qilish bo'yicha ko'rilayotgan chora-tadbirlar haqida axborot so'rash va olish huquqlari, shuningdek, tashkil etilgan NNTlarning vakolatlari tartibga solinadi. Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi qonunchilik jamoatchilik ishtirokini quyidagi shakllarda nazarda tutadi: a) alohida fuqaro yoki fuqarolar guruhi sifatida; b) fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari orqali; va c) nodavlat notijorat tashkilotlari orqali.

O'zbekiston Respublikasining 2016 yil 22 sentabrdagi O'RQ-410-son "Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonuniga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqidagi qonuni. Ushbu Qonunning maqsadi mehnatni muhofaza qilish sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat. Mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa normativ-huquqiy hujjatlardan iborat. Agar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi milliy qonunchilikda nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo'lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo'llaniladi. Ushbu Qonun quyidagilarga nisbatan tatbiq etiladi:

- korxonalar, muassasalar va tashkilotlar (bundan buyon matnda tashkilotlar deb yuritiladi), shuningdek yakka tartibdagi ish beruvchilar bilan mehnat munosabatlarida bo'lgan xodimlar;
- oliy ta'lim muassasalari talabalari, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limi muassasalari o'quvchilari hamda ishlab chiqarish amaliyotini o'tayotgan boshqa ta'lim muassasalari tinglovchilari;
- tashkilotlarda ishlash uchun jalb etilgan harbiy xizmatchilar;
- muqobil xizmatni o'tayotgan fuqarolar;

- jazoni ijro etish muassasalari tomonidan belgilangan tashkilotlarda ishlash davrida sud hukmi bilan jazoni o'tayotgan shaxslar, shuningdek ma'muriy qamoq tarzidagi ma'muriy jazo qo'llanilgan shaxslar va jamiyat hamda davlat manfaatlari yo'lida tashkil etilgan boshqa ish turlariga jalb etilgan shaxslar.

O'zbekiston Respublikasining 2017 yil 11 sentabrdagi O'RB-445-son "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi Qonuni. Ushbu Qonunning maqsadi jismoniy va yuridik shaxslarning davlat organlari, davlat muassasalari va ularning mansabdor shaxslariga murojaatlari sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat. Ushbu Qonun davlat ulushi mavjud tashkilotlarga hamda fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlariga nisbatan ham tatbiq etiladi.

1997 yil 24 apreldagi 400-I-son "Axborot olish erkinligi va kafolatlari to'g'risida"gi Qonun har kimning axborotni erkin va to'sqinliksiz izlash, olish, o'rganish, uzatish hamda tarqatish bo'yicha konstitutsiyaviy huquqini amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga soladi.

2002 yil 12 dekabrdagi 439-II-son "Axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlari to'g'risida"gi Qonunning asosiy maqsadlari axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlariga rioya etilishini ta'minlash, har kimning axborotni izlash, olish, o'rganish, tarqatish, undan foydalanish va saqlash huquqini amalga oshirish, shuningdek shaxs, jamiyat va davlatning axborot hamda axborot xavfsizligini himoya qilishni ta'minlashdan iborat.

O'zbekiston Respublikasining 2014 yil 3 dekabrdagi 378-son "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi Qonuni O'zbekistonda shikoyatlarni ko'rib chiqish tartibini tartibga soladi. Ushbu Qonun davlat organlarini murojaatlarni ko'rib chiqishga majbur qiladi hamda ishni ko'rib chiqishning aniq tartibini belgilaydi. Murojaatlar ariza, taklif va shikoyat shaklida bo'lishi mumkin hamda og'zaki, yozma va raqamli shaklda yuborilishi mumkin. Murojaat yoki shikoyat, mohiyatan hal etishga vakolatli davlat organiga kelib tushgan kundan e'tiboran o'n besh kun ichida ko'rib chiqiladi, qo'shimcha o'rganish va (yoki) tekshirish, qo'shimcha hujjatlarni talab etish zarur bo'lsa — bir oygacha uzaytiriladi. Milliy qonunchilikka ko'ra, loyiha uchun alohida maxsus grievance mexanizmini yaratish majburiy emas. Biroq quyidagilarga murojaat qilish mumkin: a) yarashtiruv komissiyasi; b) Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi huzuridagi Mehnat inspeksiyasi; va c) sud.

Izoh: yuqoridagilar asl matndan norasmiy tarjimadir.

O'zbekistonda shikoyatlarni berish va ko'rib chiqish tizimlari bo'yicha dastlabki baholash natijalariga ko'ra, mamlakatda mansabdor shaxslar, hokimiyat organlari, mahalliy o'zini o'zi boshqarish organlari va jamoat birlashmalarining harakatlari yoki harakatsizligi ustidan murojaat qilish va shikoyat berish uchun har qanday shaxs foydalana oladigan samarali mexanizmlar mavjudligi aniqlangan.

Loyiha doirasidagi shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining amaldagi murojaatlarni berish va ko'rib chiqish tizimiga asoslanadi; bu institutsional mexanizmlar va GRM tizimlarining izchilligi hamda barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Loyiha aloqa kanallarining belgilangan standartlarga muvofiqligini monitoring qiladi, ish sifatini baholaydi, kelib tushgan shikoyat va murojaatlar bo'yicha ma'lumotlarni yig'adi, ular yuzasidan ko'rilgan choralarni kuzatadi, choraklik hisobotlar doirasida sharh tayyorlaydi va GRM ishini yanada takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Jamoatchilik va manfaatdor tomonlar Loyihani amalga oshirish bilan bog'liq masalalar yuzasidan o'z shikoyatlari va murojaatlarini O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi PIU tizimiga, Jahon banki tizimiga, Prokuratura organlariga, Hisob palatasiga, Prezident Administratsiyasiga yoki tegishli davlat idoralariga turli aloqa kanallari orqali (ishonch telefoni, onlayn shikoyat yuborish, yozma shaklda va telefon orqali) yuborishlari mumkin.

Shikoyatlarni qabul qilish, ro'yxatdan o'tkazish, saralash va qayta ishlash, qabul qilinganini tasdiqlash va keyingi kuzatuvni amalga oshirish, tekshirish, choralar ko'rish hamda yakuniy javob berish bo'yicha zarur harakatlar zanjiri ushbu GRM Rejasida bayon etilgan. Favqulodda vaziyatlarda benefitsiarlarning faol ishtirokini rag'batlantirish maqsadida OAV, ijtimoiy tarmoqlar, fokus-guruhlar va boshqa yuzma-yuz hamda masofaviy aloqa kanallari orqali axborot xabarlarini tarqatiladi, bu esa jamoatchilikka tegishli ma'lumotlarni yetkazish imkonini beradi. Xabardorlikni oshirish kampaniyalari doirasida PIU tegishli xodimlarni o'qitishni, zarur ma'lumot va tajribaning mavjud bo'lishini ta'minlaydi, shuningdek "One Health" dasturi bilan bog'liq masalalar yuzasidan telefon orqali maslahat berish va fikr-mulohazalarni qabul qilish imkonini yaratadi.

Shikoyatlarni ko'rib chiqish bo'yicha harakatlar zanjiri shikoyatni qabul qilish, ro'yxatga olish, saralash, qayta ishlash, tasdiqlash, keyingi kuzatuv, tekshirish, choralar ko'rish yoki tegishli organga yuborish hamda javob berishni o'z ichiga oladi — bularning barchasi ushbu GRM Rejasida bayon etilgan.

Shikoyatlarni qabul qilish uchun loyiha quyida sanab o'tilgan tizimlar va kanallardan (ishonch telefoni, onlayn, yozma, qutilar va telefon orqali shikoyat yuborish kanallari) foydalanadi; bu loyiha bilan bog'liq barcha axborotning tarqatilishini hamda shikoyatlar va javoblarning yetarli darajada monitoring qilinib, keyinchalik ko'rib chiqilishi va hal etilishini ta'minlashga xizmat qiladi.

PIU xodimlari, Jahon banki va boshqa shikoyatlarni qabul qilish hamda yig'ish kanallari orqali kelib tushgan barcha shikoyatlar ro'yxat jurnalida qayd etiladi, unda shikoyat turi, muammo tafsilotlari, murojaat qilgan shaxslarning aloqa ma'lumotlari, muddat va kelishilgan choralar ko'rsatiladi.

Qabul qilingan shikoyatlar saralash va keyingi ko'rib chiqish hamda kuzatuv bo'yicha qaror qabul qilish uchun PIUning tegishli xodimlariga yuboriladi. Agar shikoyat boshqa tashkilot yoki vazirlik vakolatiga kirsam (masalan, migratsiya, safar, kompensatsiya va boshqalar bilan bog'liq bo'lsa), shikoyat tegishli ravishda yo'naltiriladi. Ko'rilgan choralar yoki javob yakunlangani jurnalga qayd etiladi. Agar fuqaro qoniqmasa, u qo'shimcha ravishda Prokuratura organlariga, O'zbekiston Hisob palatasiga yoki Prezident Administratsiyasiga murojaat qilishi mumkin. Davlat organlariga yuborilgan barcha shikoyatlar tegishli tartibda ro'yxatga olinadi va ko'rib chiqiladi. Fuqaroga o'z shikoyati bo'yicha javob berilishi majburiydir.

Loyiha O'zbekistondagi milliy GRM tizimlarini Jahon banki operatsiyalari doirasidagi qat'iy talablar doirasida qo'llab-quvvatlaydi.

Loyiha Jahon bankiga taqdim etiladigan choraklik loyiha ijrosi to'g'risidagi hisobotga kiritish uchun GRM bo'yicha ma'lumotlarni to'playdi.

"One Health" loyihasi bo'yicha axborot olish va PIUga shikoyat yuborish kanallari:

- Markaziy ishonch telefoni: +99871 203 00 50
- E-mail:
- Ishchi uchrashuvlar va shaxsiy qabul davomida og'zaki yoki yozma ravishda qabul qilingan shikoyatlar;
- O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi PIUga kuryer orqali yetkazilgan kiruvchi yozishmalar;
- Kiruvchi pochta manzili: Istiklol ko'chasi 29, Toshkent, O'zbekiston;
- PIU jamoatchilik qabulxonasining aloqa telefoni: +99871 203 00 50;
- O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi veb-saytidagi fikr-mulohaza havolasi: Jahon bankining shikoyatlar tizimi:
- E-mail: grievances@worldbank.org
- Faks: +1.202.614.7313
- Kiruvchi pochta manzili: The World Bank, Grievance Redress Service, MSN MC10-1018, 1818 H Street Northwest, Washington, DC 20433, USA

- Mamlakatdagi Jahon banki vakolatxonasi orqali: O'zbekiston.
- Telefon:
- E-mail:

Anonim shikoyatlar ham ushbu kanallarning istalgan biri orqali qabul qilinadi. Bundan tashqari, Gender asosidagi zo'rvonlik bilan bog'liq shikoyatlar uchun alohida maxsus kanal mavjud bo'lib, barcha murojaatlar alohida tartibda ko'rib chiqiladi va to'liq maxfiy saqlanadi.

6.2 Shikoyatlarni qabul qilish

Loyihaga oid shikoyat kelib tushganda quyidagi masalalar aniqlanadi:

- Shikoyat turi;
- Shikoyat toifasi;
- Shikoyatni ko'rib chiqish va tahlil qilish uchun mas'ul shaxslar;
- Shikoyatni ko'rib chiqish muddati;
- Kelishilgan harakatlar.

Shikoyat turi aniqlangandan so'ng, mas'ul shaxs batafsil ma'lumotlarni tegishli kiruvchi-chiquvchi yozishmalar jurnalida qayd etadi. Shikoyat bergan shaxsga telefon yoki elektron pochta orqali quyidagilar haqida xabarnoma yuboriladi:

- shikoyat yuborilgan pudratchining to'liq nomi;
- ko'rib chiqish davri (ro'yxatga olingan kundan boshlab 30 kundan ko'p emas, favqulodda vaziyatlarda tegishli chora-tadbirlar 5 ish kuni ichida ko'riladi);
- tegishli muddatlar va harakatlar O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi PIUning shikoyatlarni ko'rib chiqish bo'yicha ko'rsatmalariga muvofiq belgilanadi.

Xabarnoma chiqish yozishmalari jurnalida qayd etiladi. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi PIUning shikoyatlar bo'yicha mas'ul mutaxassisi shikoyatning tegishli tartibda ko'rib chiqilishini ta'minlaydi.

Agar shikoyat bergan shaxs ko'rib chiqish natijasida qabul qilingan qarordan qoniqmasa, u bunday qaror ustidan shikoyat qilish huquqiga ega. Apellyatsiya arizasi Loyiha rahbari/koordinatori yoki PIU mutaxassisleri tomonidan ko'rib chiqiladi. Agar apellyatsiya natijasidan keyin ham fuqaro/benefitsiar qoniqmasa, u ushbu Rejaning 5.1-bo'limida ko'rsatilgan shikoyatlar tizimiga murojaat qilish yoki qaror ustidan shikoyat berish huquqiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, Shikoyatlar qo'mitalarida jinsiy zo'rvonlik va jinsiy ekspluatatsiya/ta'qib (SBV/SH) bilan bog'liq masalalarni ko'rib chiqish uchun alohida maxsus kanal bo'ladi. Samarali ishlashni ta'minlash maqsadida PIU quyidagilarga ko'maklashadi: (i) ishchilar va jamoatchilik o'rtasida xabardorlikni oshirish; (ii) tegishli manfaatdor tomonlar nimalarni qilish mumkinligi va nimalarni qilish mumkin emasligini tushunishini ta'minlash; (iii) SBV/SH holatlari haqida xabar berish usullari bo'yicha ma'lumot taqdim etish; va (iv) muloqotning sezgirligini hamda jabrlangan shaxslar ma'lumotlarining maxfiyligini hisobga olgan holda masalalarni ko'rib chiqish protokollarini ishlab chiqish.

6.3 Shikoyatlar bo'yicha monitoring va hisobot berish

O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi PIU va Jahon bankiga shikoyat berish bo'yicha aloqa uchun mas'ul shaxslar quyidagilar uchun javobgardir:

- shikoyatlar bo'yicha aloqa mutaxassisidan olingan yuqori sifatli ma'lumotlarni — shikoyatlar soni, mazmuni va holati bo'yicha ma'lumotlarni — yig'ish va tahlil qilish hamda ularni yagona loyiha ma'lumotlar bazasiga yuklash;
- hal etilmagan masalalarni monitoring qilish va ularni bartaraf etish bo'yicha chora-tadbirlarni taklif etish;

- Jahon bankiga taqdim etish uchun GRM mexanizmlari bo'yicha choraklik hisobotlarni tayyorlash.

Jahon banki uchun choraklik hisobotlarda quyidagi mazmundagi yangilangan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan GRM bo'limi bo'ladi:

- GRMni joriy etish holati (tartib-taomillar, treninglar, jamoatchilikni xabardor qilish kampaniyalari, budget va boshqalar);
- kelib tushgan shikoyatlar (arizalar, takliflar, shikoyatlar, so'rovlar, ijobiy fikr-mulohazalar) soni bo'yicha sifat ko'rsatkichlari, agar mavjud bo'lsa, majburiy ko'chirish bilan bog'liq shikoyatlar va hal etilgan shikoyatlar soni alohida ko'rsatilgan holda;
- shikoyat turlari va ularga berilgan javoblar, yuborilgan savollar va hal etilmagan shikoyatlar bo'yicha miqdoriy ma'lumotlar;
- ko'rilgan choralar (javob) bo'yicha qoniqish darajasi;
- ko'rilgan tuzatish choralari.

6.4 Jahon bankining shikoyatlarni ko'rib chiqish tizimi

Jahon banki tomonidan qo'llab-quvvatlanayotgan loyiha ularning manfaatlariga salbiy ta'sir ko'rsatdi deb hisoblaydigan jamoalar va shaxslar o'z shikoyatlarini Bankning Shikoyatlarni ko'rib chiqish xizmati (GS) orqali to'g'ridan to'g'ri Bankka ham yuborishlari mumkin. Shikoyatni ingliz, turkman yoki rus tillarida yuborish mumkin, biroq ingliz tilidan boshqa tillarda yuborilgan murojaatlarni ko'rib chiqish uchun qo'shimcha vaqt talab etiladi. Bankning GS tizimiga shikoyat quyidagi kanallar orqali yuborilishi mumkin:

- E-mail: grievances@worldbank.org
- Faks: +1.202.614.7313
- Pochta manzili: The World Bank, Grievance Redress Service, MSN MC10-1018, 1818 H Street Northwest, Washington, DC 20433, USA
- Mamlakatdagi Jahon banki vakolatxonasi orqali:

Shikoyatda Jahon banki tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan loyihaning amalga oshirilishi bilan bog'liq ravishda yetkazilgan yoki yetkazilishi mumkin bo'lgan salbiy ta'sir(lar) aniq ko'rsatilishi kerak. Imkon qadar mavjud hujjatlar va yozishmalar ilova qilinishi lozim. Shikoyat bergan shaxs, shuningdek, shikoyat bo'yicha kutilayotgan natijani ham ko'rsatishi mumkin. Nihoyat, shikoyatda shikoyat bergan shaxs(lar) yoki ularning tayinlangan vakillari va aloqa ma'lumotlari bo'lishi kerak. GS orqali yuborilgan shikoyatlar tezkor tarzda ko'rib chiqiladi, bu esa loyiha bilan bog'liq muammolarga tez javob qaytarish imkonini beradi.

Bundan tashqari, loyihadan ta'sir ko'rgan jamoalar va shaxslar Jahon bankining Mustaqil inspeksiya paneliga ham shikoyat yuborishlari mumkin; ushbu panel Jahon bankining o'z siyosati va tartib-taomillariga rioya qilmasligi natijasida zarar yetgan yoki yetishi mumkin bo'lganini aniqlaydi. Jahon banki tegishli masalalar bo'yicha xabardor qilinganidan va Bank rahbariyatiga munosabat bildirish imkoniyati berilganidan keyin istalgan vaqtda Mustaqil inspeksiya paneliga shikoyat yuborish mumkin. Jahon bankining Mustaqil inspeksiya paneliga qanday shikoyat yuborish haqida ma'lumot olish uchun quyidagi havolaga murojaat qiling: www.inspectionpanel.org

LOYIHA GRM JARAYONI SXEMASI

- 1-bosqich. Qabul qilish (0–1-kun)
- 2-bosqich. Ro'yxatdan o'tkazish va qabul qilinganini tasdiqlash (3 kun ichida)
- 3-bosqich. Saralash va mas'ulga biriktirish (3–5-kun)
- 4-bosqich. O'rganish va tuzatish choralari ko'rish (5–20-kun)
- 5-bosqich. Shikoyat beruvchiga javob va fikr-mulohaza qaytarish (20–30-kun)
- 6-bosqich. Apellyatsiya / yuqori bosqichga eskalatsiya (qarordan norozi bo'lganda darhol)

- 7-bosqich. Yopish va hisobot berish (choraklik umumlashtirish va JBga hisobot)

Bosqichma-bosqich jarayon tavsifi

1-bosqich – Qabul qilish (0–1-kun)

- Shikoyat ishonch telefoni, e-mail, shaxsan, pochta qutisi yoki Jahon banki kanallari orqali qabul qilinadi.
- Savodsiz yoki nogironligi bo'lgan murojaatchilarga xodimlar yordami orqali ko'mak ko'rsatiladi.
- Anonim va GBV/SEA/SH bilan bog'liq shikoyatlar qabul qilinadi va maxfiy tarzda ko'rib chiqiladi.

2-bosqich – Ro'yxatdan o'tkazish va qabul qilinganini tasdiqlash (3 kun ichida)

- PIU shikoyatni jurnal/ma'lumotlar bazasida ro'yxatdan o'tkazadi.
- Murojaatchiga (telefon, e-mail yoki xat orqali) quyidagilar haqida ma'lumot beriladi:
- PIUdagi aloqa uchun mas'ul shaxs,
- eng ko'p ko'rib chiqish muddati (30 kun),
- favqulodda holatlar uchun tezkor tartib (5 ish kuni ichida).

3-bosqich – Saralash va mas'ulga biriktirish (3–5-kun)

- Shikoyat toifalarga ajratiladi (kichik, yirik, GBV, kompensatsiya va boshqalar).
- Mas'uliyat tegishli PIU mutaxassisiga yuklanadi yoki vakolatli organga yuboriladi.

4-bosqich – O'rganish va tuzatish choralari (5–20-kun)

- Faktlar tekshiriladi, zarurat bo'lsa joyiga chiqib o'rganish o'tkaziladi.
- PIU ta'sir ko'rgan shaxslar va manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashadi.
- Tuzatish choralari tayyorlanadi va amalga oshiriladi.
- Shoshilinch holatlar 5 ish kuni ichida hal etiladi.

5-bosqich – Javob va fikr-mulohaza (20–30-kun)

- Murojaatchi yozma yoki og'zaki rasmiy javob oladi.
- Qarorda tuzatish choralari, muddat yoki rad etish sababi ko'rsatiladi.
- Tegishli yozuv shikoyatlar jurnalida yangilanadi.

6-bosqich – Apellyatsiya / eskalatsiya (javobdan norozi bo'lganda darhol)

- Quyidagi darajalarga eskalatsiya qilinadi:
- PIU rahbari / loyiha koordinatori,
- Iqtisodiyot va moliya vazirligi,
- milliy shikoyat organlari (Prokuratura, Ombudsman), yoki
- Jahon bankining Grievance Redress Service (GRS) / Inspection Panel.

7-bosqich – Yopish va hisobot berish (choraklik)

- Hal etilgan shikoyatlar tizimda yopilgan deb belgilanadi.
- Barcha holatlar umumlashtiriladi va Jahon bankiga choraklik hisobot uchun tahlil qilinadi, jumladan:
- shikoyatlar soni va turlari,
- hal etish darajasi,
- olingan saboqlar,

- qoniqish darajasi.

7. Monitoring va hisobot berish

Manfaatdor tomonlar bilan o'zaro aloqalarni monitoring qilish va qayd etib borish uzluksiz, samarali kommunikatsiya va keyingi choralarni ta'minlash, shuningdek e'tibordan chetda qolishlarni kamaytirish hamda muhim majburiyatlarning bajarilishini kuzatish uchun muhimdir. "One Health" dasturi manfaatdor tomonlar bilan o'tkazilgan va rejalashtirilgan barcha uchrashuvlar, seminarlar va muhokamalarni qayd etuvchi o'zaro aloqalar jurnalini yuritadi.

Mazkur jurnal uchrashuvlar o'tkazilgan joy va sanalar, loyiha ta'sir ko'rsatgan tomonlar va maslahatlashuvlarda ishtirok etgan boshqa manfaatdor tomonlar tavsifi haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. PIU va Jahon bankiga taqdim etiladigan monitoring hisobotlariga manfaatdor tomonlar bilan o'zaro aloqalar jurnali, GRM bo'yicha fikr-mulohazalar, tashvishlarga javob qaytarish tartibi, ochiq qolayotgan masalalar va rejalashtirilgan keyingi choralar haqidagi ma'lumotlar ham kiritiladi.

SEP bo'yicha yillik hisobot loyiha monitoringi hisobotining bir qismi bo'ladi. Shuningdek, har bir rasmiy o'zaro aloqaning samaradorligini baholash uchun auditoriyaga mos shaklda savollar ishlab chiqilgan baholash shakli ham tayyorlanadi.

Manfaatdor tomonlarning monitoring faoliyatidagi ishtiroki

Avval qayd etilganidek, Loyihani amalga oshirish guruhi SEP ijrosini nazorat qiladi. Atrof-muhit va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassis, Monitoring va baholash bo'yicha mutaxassis bilan birgalikda, ushbu Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasining amalga oshirilishini, jumladan Huquqiy bitim va Atrof-muhit hamda ijtimoiy majburiyatlar rejasining (ESCP) talablariga muvofiqligini kuzatib boradi.

Jamoa maslahatlashuvlar davomida kelishilgan barcha majburiyatlar va choralarni, shu jumladan loyiha tuzilmasi yoki ESCPga kiritilgan o'zgarishlar natijasida yuzaga kelgan yangilanishlarni monitoring qiladi va hujjatlashtiradi.

Benefisiarlar, tadbirkorlik subyektlari, uyushmalar va tashkilotlar, shuningdek o'quv xizmatlari ko'rsatuvchilarni monitoring qilish bo'yicha ma'lumotlar belgilangan jadval asosida o'z-o'zini hisobot berish, standart shakllar va tartib-taomillar orqali yig'iladi. Ushbu ma'lumotlar vazirliklar va amalga oshiruvchi tashkilotlar xodimlarining monitoring tashriflari davomida ham to'planadi.

Manfaatdor tomonlar guruhlariga hisobot berish

Manfaatdor tomonlar guruhlari uchun hisobotlar turli shakllarda tayyorlanadi, jumladan barcha amalga oshiruvchi tashkilotlar ishtirokidagi yillik milliy natijalarni ko'rib chiqish yig'ilishlari orqali. Rejalashtirilgan kommunikatsiya kanallari orqali loyiha natijalari milliy va submilliy darajadagi manfaatdor tomonlarga yetkaziladi.

ILOVA 1. Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik faoliyatlari jurnali

O‘zbekistondagi “One Health” loyihasi bo‘yicha manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik faoliyatlari jurnali

T/r	Manfaatdor tomonlar guruhlar	Sana	Joy va manzil	Hamkorlik maqsadi	Asosiy natijalar va chora-tadbirlar	Ishtirokchilar soni (erkak/ayol)	Yozuvlar ga havola
1	1) Qishloq xo‘jaligi vazirligi (MoA) 2) Ekologiya va iqlim o‘zgarishi milliy qo‘mitasi (NCECC) 3) Sog‘liqni saqlash vazirligi 4) Iqtisodiyot va moliya vazirligi (MEF) 5) Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati 6) Chorva egalari va cho‘ponlar	24-fevral 2026	Toshkent, O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi binosi	“One Health” loyihasining ESCP va SEP hujjatlari bo‘yicha jamoatchilik maslahatlashuvlari	Loyiha bo‘yicha jamoatchilik maslahatlashuvlari, jumladan ESCP, SEP va GRM masalalarini muhokama qilish.	10 (erkaklar – 8, ayollar – 2)	

ILOVA 2. Manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuv bayonnomasini rasmiylashtirish shakli
MANFAATDOR TOMONLAR BILAN MASLAHATLASHUVLAR BAYONNOMASI

A	Loyiha nomi:	O‘zbekiston “One Health” loyihasi: pandemiyalarning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi
B	Manfaatdor tomonlar nomi:	Sog‘liqni saqlash vazirligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligi, mahalliy hokimliklar, Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati, Sanoatchilar va tadbirkorlar uyushmasi, chorva egalari va cho‘ponlar

	Izoh:	Ushbu hujjat maslahatlashuv / asosiy axborot beruvchi bilan intervyu davomida qayd etilgan asosiy faktlarning ishchi xulosasini aks ettiradi va rasmiy bayonnoma sifatida ko'rilmasligi kerak. Shu sababli u ataylab to'liq yoki xronologik shaklda berilmagan. Uning maqsadi muhim ma'lumotlar va fikr-mulohazalarni qayd etishdir.
C	Asosiy ma'lumotlar:	Loyiha bo'yicha jamoatchilik maslahatlashuvlari
	Joy:	Toshkent, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi binosi
	Sana:	24-fevral 2026
D	Ishtirok etganlar:	(Qatnashuv varaqasi ilova qilingan)
	F.I.Sh. / Tashkilot / Lavozim	
E	Maslahatlashuv maqsadi:	1) Loyihani manfaatdor tomonlarga taqdim etish. 2) Loyiha bo'yicha axborotni oshkor etish. 3) SEP va ESCPni taqdim etish. 4) Loyiha ijrosi bo'yicha manfaatdor tomonlardan fikr-mulohaza olish.
F	Muhokama qilingan asosiy masalalar:	1) "One Health" loyihasi. 2) ESCP. 3) SEP. 4) GRM.
	Manfaatdor tomonlar tomonidan bildirilgan asosiy tashvish va takliflar:	1) O'zbekiston MEFning Konsolidatsiyalashgan davlat moliyasi va iqtisodiy siyosat departamenti rahbari Galina Romanova xonim jamoatchilik maslahatlashuvlari ishtirokchilarini qutlab, One Health loyihasining maqsad va vazifalarini bayon qildi. 2) EPM mutaxassisi A. Kajarov loyiha rejalashtirish va amalga oshirish vaqtida aloqa yuritiladigan PIU vakillariga aniqlik kiritishni so'radi. MEF xalqaro departamenti bosh mutaxassisi S. Durdyev ushbu vazifani o'zi va M. Mammetsgulyev bajarishini tushuntirdi. 3) CARECning mintaqaviy koordinatori M. Chommadova ESCP va SEPda qayd etilgan tegishli rejalar, jumladan Favqulodda vaziyatlarga javob rejasi, Chiqindilarni boshqarish rejasi hamda ESMPni alohida ishlab chiqish zarurligini so'radi. Jahon bankining atrof-muhit bo'yicha mutaxassisi Z. Zhurumbetova PIU loyiha bo'yicha

		<p>umumiy rejalarni ishlab chiqishini, alohida faoliyatlar bo'yicha esa benefisiar tegishli maxsus reja, shu jumladan ESMP tayyorlashini tushuntirdi.</p> <p>4) A. Kajarov PIUda xodimlarni tanlash tartibiga aniqlik kiritishni so'radi. M. Chommadova PIUda sog'liqni saqlash bo'yicha mutaxassis yo'qligini qayd etdi. S. Durdyev xodimlarni tanlash uchun tanlov o'tkazilishini va zarurat tug'ilganda qisqa muddatli ekspertlar jalb etilishini bildirdi.</p> <p>5) Barcha manfaatdor tomonlar loyiha doirasida aynan nimalar xarid qilinishiga aniqlik kiritishni so'radi. S. Durdyev manfaatdor tomonlar bilan kelishilgan xaridlar rejasi tayyorlanayotganini va zaruratga ko'ra yangilanib borishini tushuntirdi.</p> <p>6) MHMI vakili M. Chommadova laboratoriyani xalqaro kompaniya tomonidan tender o'tkazmasdan akkreditatsiyadan o'tkazish imkoniyatini ko'rib chiqishni so'radi. S. Durdyev bu masala xaridlar rejasi asosida ko'rib chiqilishini aytdi.</p> <p>7) Yakunda S. Durdyev barcha ishtirokchilarga minnatdorlik bildirib, One Health loyihasi ijrosida faol ishtirok etishga chaqirdi.</p>
G	Bayonnomani tayyorladi:	Azamat Allaniyazov Sana: 24-fevral 2026

ILOVA 3. Shikoyatni topshirish va ko'rib chiqish shakli

Quyidagi shakl loyiha bo'yicha kelib tushgan shikoyatlar, takliflar va murojaatlarni ro'yxatdan o'tkazish hamda ko'rib chiqish uchun mo'ljallangan. Anonim murojaatlar ham qabul qilinadi; GBV/SEA/SH bilan bog'liq murojaatlar maxfiy tartibda ko'rib chiqiladi.

Ro'yxatga olish raqami	
Qabul qilingan sana	
Murojaatchining F.I.Sh. (yoki anonim)	
Aloqa ma'lumotlari	
Shikoyat / taklif mazmuni	
Shikoyat turi / toifasi	
Ko'rib chiqish uchun mas'ul shaxs	
Ko'rilgan choralar va natija	
Yopilgan sana / holati	

Taqdimot va jamoatchilik muhokamalari

Atrof-muhit va ijtimoiy majburiyatlar rejasi (ESCP) hamda Manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (SEP)

O'zbekiston: One Health for Pandemic Prevention, Food Systems Resilience, and Ecosystem Health (P512354)

2026-yil fevral

- Jahon banki guruhi
- O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Loyiha amalga oshirish guruhi (PIU)

“One Health” yondashuvi

- “One Health” — insonlar, hayvonlar va ekotizimlar salomatligi oʻrtasidagi barqaror muvozanatni taʼminlashga qaratilgan integratsiyalashgan, yagona yondashuvdir.
- Mazkur yondashuv insonlar, uy va yovvoyi hayvonlar, oʻsimliklar hamda kengroq atrof-muhit (jumladan ekotizimlar) salomatligi oʻrtasidagi yaqin bogʻliqlik va oʻzaro qaramlikni eʼtirof etishga asoslanadi.

Loyiha haqida ma'lumot (1)

- O'zbekistonda taklif etilayotgan loyiha Markaziy Osiyoda pandemiyalarning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizimlar salomatligi bo'yicha "One Health" dasturining bir qismi bo'ladi.
- Dasturda beshta Markaziy Osiyo davlati ishtirok etadi: O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iz Respublikasi, Tojikiston va Turkmaniston.
- O'zbekiston Dasturga 2-bosqich loyihasi sifatida qo'shiladi.
- Loyiha Pandemic Fund mablag'lari hisobidan 1,79 mln AQSh dollari grant bilan moliyalashtiriladi.

Loyiha haqida ma'lumot (2)

- Dastur rivojlanish maqsadi (PrDO) — Markaziy Osiyoda “One Health” mintaqaviy yondashuvi orqali ustuvor zoonoz kasalliklar, antimikrob qarshilik (AMR) va oziq-ovqat xavfsizligi masalalari bo'yicha oldini olish, aniqlash va javob berish salohiyatini mustahkamlashdir.
- Dastur milliy va mintaqaviy darajada “One Health” yondashuvini joriy etish uchun asosiy salohiyatlarni rivojlantirishga ko'maklashadi.

Loyiha haqida ma'lumot (3)

- 1-komponent: "One Health" konsepsiyasi doirasida strategik yetakchilikni mustahkamlash.
- 3-komponent: "One Health" doirasida oldini olish, aniqlash va erta javob berish tizimlarini takomillashtirish.
- 4-komponent: Dastur boshqaruvi, monitoring va baholash hamda treninglar.

Markaziy Osiyoda “One Health” doirasining umumiy ko‘rinishi

Yuqori darajadagi maqsadlar	Ustuvor vazifalar	Umumiy yondashuv	Faoliyat yo‘nalishlari
Pandemiya profilaktikasi, tayyorgarlik va javob choralari	Zoonozlarni nazorat qilish	“One Health”	1-komponent: Strategik yetakchilikni mustahkamlash
Oziq-ovqat tizimlari barqarorligi, qishloq xo‘jaligi raqobatbardoshligi va savdoni rivojlantirish	Antimikrob qarshilikning oldini olish	Qishloq xo‘jaligi, atrof-muhit muhofazasi, sog‘liqni saqlash	3-komponent: Oldini olish, aniqlash va erta javob tizimlarini takomillashtirish
Ekotizimlar salomatligi	Oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlash	Kesishuvchi sektorlar hamkorligi	4-komponent: Boshqaruv, monitoring va baholash, treninglar
Loyiha uch sektorda amalga oshiriladi	Veterinariya, atrof-muhit, sog‘liqni saqlash	Milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi yaratiladi	NCSOH

Loyihani amalga oshirish

- Loyiha uchta sektorda amalga oshiriladi: 1) qishloq xo'jaligi (veterinariya), 2) atrof-muhit, 3) sog'liqni saqlash.
- Shuningdek, "One Health" Milliy muvofiqlashtirish tuzilmasini (NCSOH) yaratish qo'llab-quvvatlanadi.
- NCSOH tarkibiga sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi/veterinariya va atrof-muhit muhofazasi bo'yicha uchta tarmoq vazirliklari, shuningdek, Iqtisodiyot va moliya vazirligi vakillari kiradi.

Loyiha amalga oshirish guruhi (PIU)

- O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi "One Health" dasturini amalga oshirish uchun mas'ul organ etib belgilangan.
- PIU tarkibida quyidagi lavozimlar bo'lishi kutilmoqda:
 - Loyiha rahbari/koordinatori
 - Xaridlar bo'yicha mutaxassis
 - Moliyaviy boshqaruv bo'yicha mutaxassis
 - Monitoring va baholash bo'yicha mutaxassis
 - Atrof-muhit va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassis
 - Zaruratga ko'ra qo'shimcha qisqa muddatli texnik xodimlar

Jahon bankining ekologik va ijtimoiy tamoyillari

- Jahon bankining ekologik va ijtimoiy tamoyillari tashkilotning barqaror rivojlanish maqsadlariga sodiqligini aks ettiradi.
- Mazkur tamoyillar Bankning investitsiyaviy loyiha moliyalashtirishi doirasidagi siyosatini va qarz oluvchilar uchun majburiy Ekologik va ijtimoiy standartlarni (ESS) o'z ichiga oladi.
- Ular kambag'allikni kamaytirish, farovonlikni oshirish va ekologik hamda ijtimoiy barqaror natijalarga erishishni qo'llab-quvvatlaydi.

Jahon bankining ekologik va ijtimoiy standartlari

- ESS1: Ekologik va ijtimoiy xatarlar hamda ta'sirlarni baholash va boshqarish
- ESS2: Mehnat va ish sharoitlari
- ESS3: Resurs samaradorligi va ifloslanishning oldini olish hamda boshqarish
- ESS4: Jamoat salomatligi va xavfsizligi
- ESS5: Yer olish, yerdan foydalanishni cheklash va majburiy ko'chirish
- ESS6: Biologik xilma-xillikni saqlash va tirik tabiiy resurslarni barqaror boshqarish
- ESS7: Mahalliy xalqlar / tarixan yetarli xizmat ko'rsatilmagan an'anaviy mahalliy hamjamiyatlar
- ESS8: Madaniy meros
- ESS9: Moliyaviy vositachilar
- ESS10: Manfaaddor tomonlar bilan hamkorlik va axborotni oshkor qilish

Mazkur loyiha uchun qoʻllaniladigan ESS

- Ushbu “One Health” loyihasi uchun quyidagi ESSlar dolzarb hisoblanadi: ESS1, ESS2, ESS3, ESS4, ESS6 va ESS10.
- Shunga muvofiq loyiha uchun quyidagi hujjatlar ishlab chiqilgan:
 - Atrof-muhit va ijtimoiy majburiyatlar rejasi (ESCP)
 - Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (SEP)

Atrof-muhit va ijtimoiy majburiyatlar rejasi (ESCP)

- Qabul qiluvchi tomon loyihaning ESS va ESCP talablariga muvofiq amalga oshirilishini Bankni qoniqtiradigan tarzda ta'minlaydi.
- ESCP Grant bitimining ajralmas qismi hisoblanadi.
- ESCP quyidagi asosiy chora-tadbirlar va harakatlarni belgilaydi:
 - institutsional tuzilma
 - xodimlar bilan ta'minlash
 - treninglar
 - monitoring va hisobot tartiblari
 - shikoyatlarni boshqarish

Atrof-muhit va ijtimoiy majburiyatlar rejasi (ESCP) — davom

- ESCP loyiha doirasida qabul qilinishi va amalga oshirilishi lozim bo'lgan atrof-muhit va ijtimoiy hujjatlarni ham belgilaydi.
- Ushbu hujjatlar oldindan maslahatlashuv va oshkor etishga taalluqli bo'lib, ESS talablariga mos va Bank uchun maqbul shakl hamda mazmunda bo'lishi kerak.
- Bank va Qabul qiluvchi tomon kelishuviga ko'ra, ESCP zarurat tug'ilganda loyiha o'zgarishlari yoki kutilmagan holatlar sababli qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik rejasi (SEP)

- SEPning maqsadi — O‘zbekistondagi “One Health” loyihasini ishlab chiqish, amalga oshirish va natijalarida manfaatdor tomonlarni ishtirok ettirish bo‘yicha tegishli dastur va rejani belgilash.
- SEP potensial ta’sir ko‘radigan tomonlar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan samarali muloqot platformasini yaratishga qaratilgan.
- SEPda manfaatdor tomonlar toifalari, ularning manfaatlari, maslahatlashuv mavzulari, vaqt jadvali va usullari, shuningdek, GRM bo‘yicha ma’lumotlar keltirilgan.

SEP doirasida loyiha quyidagilarni ta'minlaydi

- Barcha manfaatdor tomonlarga, ayniqsa bevosita ta'sir ko'ruvchi shaxslar va guruhlarga o'z vaqtida, tushunarli va qulay axborot taqdim etish.
- Zaruratga ko'ra rejalashtirilgan va shaffof maslahatlashuvlar o'tkazish.
- Ayollar, yoshlar, keksalar va boshqa zaif guruhlar ishtirokini to'liq ijtimoiy inklyuziv tarzda ta'minlash.
- Loyiha bo'yicha fikr-mulohazalarni qabul qilish va ular bo'yicha hisobot berish.
- Ikki tomonlama muloqotni yo'lga qo'yish va shikoyat, taklif hamda e'tirozlarga javob berish uchun aniq mexanizmlarni yaratish.

Qonunchilik asoslari

- Milliy ESA tartibi “Ekologik ekspertiza to‘g‘risida”gi Qonun va VMQning davlat ekologik ekspertizasi haqidagi qarorlari bilan tartibga solinadi.
- O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va “Tabiatni muhofaza qilish to‘g‘risida”gi Qonun fuqarolar va jamoat birlashmalarining ekologik boshqaruvdagi ishtirokini kafolatlaydi.
- Mehnatni muhofaza qilish, axborot olish erkinligi va jismoniy hamda yuridik shaxslarning murojaatlari bo‘yicha alohida qonunlar mavjud.
- Jahon banki ESS10 ochiq va shaffof manfaatdor tomonlar ishtirokini xalqaro amaliyotning muhim elementi sifatida e‘tirof etadi.

Manfaatdor tomonlarni aniqlash va tahlil qilish

- Manfaatdor tomonlar — loyiha ta'sir qilishi mumkin bo'lgan yoki loyihaga qiziqish bildiradigan, shuningdek loyiha natijalariga ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan shaxslar va guruhlardir.
- Asosiy toifalar: 1) ta'sir ko'ruvchi manfaatdor tomonlar, 2) boshqa manfaatdor tomonlar, 3) zaif guruhlar.

Manfaatdor tomonlar guruhlari va quyi guruhlari

Manfaatdor tomonlar guruhi	Quyi guruh / misollar
Davlat organlari	O'zbekiston Qishloq xo'jaligi vazirligi; Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo'mitasi
Davlat organlari	Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi
Davlat organlari	Sog'liqni saqlash vazirligi; Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo'mitasi
Davlat organlari	Iqtisodiyot va moliya vazirligi; PIU
Jamoat va nodavlat tashkilotlar	Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati
Xususiy sektor	Sanoatchilar va tadbirkorlar uyushmasi, chorvachilik xo'jaliklari
Foydalanuvchilar	Chorva egalari va cho'ponlar

Manfaatdor tomonlar roli va ta'siri

- Qishloq xo'jaligi vazirligi — zoonozlar bo'yicha me'yoriy hujjatlarni takomillashtirish, veterinariya xizmatlari salohiyatini oshirish, laboratoriya imkoniyatlarini mustahkamlash.
- Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi — yovvoyi tabiat salomatligini monitoring qilish va maxsus himoyalangan hududlarda dala operatsiyalarini yaxshilash.
- Sog'liqni saqlash vazirligi — laboratoriya diagnostikasi va epidemiologik nazorat salohiyatini kuchaytirish.
- Iqtisodiyot va moliya vazirligi — loyiha amalga oshirilishi, mablag'lar oqimi, M&E tizimi, fidutsiar va ESS talablariga muvofiqlik uchun mas'ul.
- Jamoat tashkilotlari va chorvachilik subyektlari — xabardorlikni oshirish, risklar haqida ma'lumot tarqatish va loyiha foydasidan bevosita manfaatdor guruhlar.

Zaif / kam ta'minlangan guruhlar

- Keksalar, nogironligi bo'lgan shaxslar, homilador ayollar, chaqaloqlar va bolalar
- Ayol boshchiligidagi uy xo'jaliklari va yolg'iz onalar
- Kam daromadli ko'p bolali oilalar
- Ishsizlar
- Mehribonlik uylari va qariyalar uylarida yashovchilar
- Fuqaroligi bo'lmagan shaxslar, qochqinlar va migrantlar
- Mazkur guruhlar bilan ishlashda alohida, qulay va maxsus yondashuvlar qo'llanadi.

Manfaatdor tomonlar tahlili va ustuvorlashtirish

Stakeholder	Tavsif	Ta'sir doirasi	Qiziqish sohasi	Loyiha ta'siri	Ahamiyati
QXV	Qishloq xo'jaligi siyosatini yurituvchi vazirlik	Veterinariya siyosati va tabiiy resurslarga ta'sir	Operatsiyalarni saqlash, yangi standartlar	Laboratoriya va qonunchilikni mustahkamlash	Yuqori
Ekologiya qo'mitasi	Atrof-muhit siyosati uchun mas'ul organ	Maxsus hududlar va ekologik nazorat	Monitoring va dala ishlari	Infratuzilma va operatsion salohiyat yaxshilanadi	Yuqori
SSV	Jamoat salomatligi va laboratoriyalar	Sog'liqni saqlash bo'yicha milliy talablar	Standartlarga muvofiqlik	Kasalliklarni oldini olish va aniqlash salohiyati oshadi	Yuqori
IMV/PIU	Loyihani amalga oshiruvchi organ	Milliy va hududiy muvofiqlashtirish	Sektorlararo uyg'unlashuv	Loyihaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi	Yuqori
Atrof-muhit jamiyati	Fuqarolik jamiyati tashkiloti	Mahalliy va milliy ekologik tashabbuslar	Shaffoflik va ijobiy natijalar	Sog'liq va veterinariya xizmatlari yaxshilanadi	O'rta
Chorvachilik xo'jaliklari	Kun ko'rishi chorvachilikka bog'liq hamjamiyatlar	Jamoatchilik fikri va mahalliy qo'llab-quvvatlash	Resurslar va xizmatlarga kirish	Veterinariya va emlash xizmatlari yaxshilanadi	O'rta

Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik usullari

Usul	Tavsif va qo'llanishi	Maqsadli auditoriya	Davriylik/muddat
Veb-saytlar	PAD, PIM, ESCP va SEPni rasmiy veb-saytlarda e'lon qilish	Barcha manfaatdor tomonlar	Grant kuchga kirganidan keyin 2 oy ichida
Telefon/messenger/e-mail/xat	Ishonchli axborotni tarqatish va yig'ilishlarga taklif qilish	Davlat organlari, NNTlar, hamkorlar	Har chorak
Internet / raqamli media	Loyiha yangiliklari, baholash, xaridlar va ish o'rinlari bo'yicha ma'lumot	Internetdan foydalanuvchi manfaatdor tomonlar	3 oy ichida va loyiha davomida
Yakka suhbatlar	Loyiha ta'siri va yechimlari bo'yicha fikrlarni yig'ish	Zaif shaxslar, NNTlar, uyushmalar	2 oy ichida va loyiha davomida
Seminarlar	Axborot taqdimoti, muhokama va tavsiyalar ishlab chiqish	Davlat tashkilotlari, NNTlar, uyushmalar	2 oy ichida

Axborotni oshkor qilish strategiyasi

Bosqich	Oshkor qilinadigan axborot	Usul	Maqsadli tomonlar	Maslahatlashuv mavzusi	Mas'ul
Tayyorlash va loyihalash	ESCP, SEP	Rasmiy veb-saytlar, seminarlar, jamoatchilik muhokamalari	Milliy, viloyat va tuman darajasi	E&S boshqaruv, xaridlar, ishtirok	PIU / MoA / MH / EPM
Amalga oshirish	ESMP, LMP, OHS reja, favqulodda tayyorgarlik va javob, monitoring hisobotlari	Rasmiy veb-saytlar	Xalqaro, milliy, viloyat va tuman darajasi	Loyiha foydasi, xavflar, GRM, GBV	PIU va loyiha boshqaruvi
Monitoring	Choraklik va yillik hisobotlar, auditlar, yangilanishlar	Axborot doskalari, hududiy bo'linmalar	Viloyat va tuman darajasi	Loyiha samaradorligi, GRM, xavfsizlik, GBV	Loyiha boshqaruv guruhi
Yakunlash va baholash	Yakuniy hisobot	Institutsional hisobotlar	Barcha manfaatdor tomonlar	Loyiha natijalari	Loyiha boshqaruv guruhi

Zaif guruhlar nuqtai nazarini inobatga olish strategiyasi

- Inklyuzivlik tamoyili barcha maslahatlashuvlar uchun asos bo'ladi.
- Yirik yig'ilishlarda ishtirok etish qiyin bo'lsa, zaif guruhlar bilan alohida kichik guruh muhokamalari o'tkaziladi.
- Quyidagi strategiyalar qo'llaniladi:
 - zaif va chekka guruhlar yetakchilarini aniqlash
 - mavjud sektor uyushmalari bazalaridan foydalanish
 - o'xshash sog'liqni saqlash va atrof-muhit loyihalari tizimlaridan foydalanish
 - mahalla yetakchilari, jamoat tashkilotlari va NNTlarni jalb qilish
 - yuzma-yuz fokus-guruh muhokamalarini tashkil etish

Zarur resurslar

- Loyiha Pandemic Fund granti — 1,79 mln AQSh dollari hisobidan moliyalashtiriladi.
- Amalga oshiruvchi tashkilotlar:
 - A. Qishloq xo'jaligi vazirligi
 - B. Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi
 - C. Sog'liqni saqlash vazirligi
 - D. "One Health" Milliy muvofiqlashtirish tuzilmasi
 - E. Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi PIU

Loyihani amalga oshirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar (1)

- Qishloq xo'jaligi vazirligi: zoonoz kasalliklarga qarshi veterinariya xizmati salohiyatini oshirish, qonunchilikni baholash va yangilash, epidemiologik kuzatuvni kuchaytirish, asbob-uskunalar bilan ta'minlash.
- Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi: yovvoyi hayvonlar salomatligini monitoring qilish uchun aloqa, kuzatuv va maxsus uskunalar xaridi.

Loyihani amalga oshirish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar (2)

- Sog'liqni saqlash vazirligi: brutsellez, exinokokkoz va quturish bo'yicha epidemiologik nazorat salohiyatini hamda laboratoriyalarni modernizatsiya qilish.
- Faoliyatlar: 95 ta sanitariya-epidemiologiya muassasasi uchun IT-uskunalar, diagnostik reagentlar va markaziy laboratoriyalarni akkreditatsiya qilish.
- NCSOH: O'zbekistonda "One Health" tashabbusini sektorlararo muvofiqlashtirish uchun kotibiyat bilan tashkil etiladi.
- Iqtisodiyot va moliya vazirligi: PIU tashkil etadi va dasturning umumiy ijrosiga mas'ul bo'ladi.

Shikoyatlarni ko'rib chiqish mexanizmi (GRM)

- GRMning asosiy maqsadi — loyiha amalga oshirilishi bilan bog'liq shikoyat va murojaatlarni o'z vaqtida, samarali va adolatli ko'rib chiqishdir.
- GRM quyidagilarni ta'minlaydi:
 - ta'sir ko'ruvchi shaxslarga shikoyat yuborish imkoniyati
 - tomonlarni qoniqtiradigan tuzatish choralarini aniqlash va amalga oshirish
 - sudga murojaat qilish zaruratini kamaytirish

O'zbekistonda GRM (1)

- Loyiha bo'yicha GRM O'zbekiston qonunchiligidagi amaldagi murojaatlar tizimi va tartiblariga tayangan holda ishlaydi.
- Dastlabki baholash natijasida O'zbekistonda mansabdor shaxslar, davlat organlari, mahalliy hokimiyat va jamoat birlashmalarining xatti-harakati yoki harakatsizligi ustidan shikoyat qilish uchun samarali mexanizmlar mavjudligi aniqlangan.

O'zbekistonda GRM (2)

- PIU xodimlari telefon orqali maslahatlar va fikr-mulohazalarni qabul qilish bo'yicha zarur ma'lumot va tajriba bilan ta'minlanadi.
- Shikoyatlarni ko'rib chiqish zanjiri: qabul qilish, ro'yxatdan o'tkazish, saralash, ko'rib chiqish, tasdiqlash, kuzatish, tekshirish, chora ko'rish/yuborish va javob.
- Barcha shikoyatlar tegishli jurnalga kiritiladi va zarur bo'lsa vakolatli organga yo'naltiriladi.

Axborot olish va shikoyat yuborish kanallari

- PIU bilan bog'lanish kanallari:
- • Markaziy ishonch telefoni: +99871 203 00 50
- • Ishchi uchrashuvlar va qabul paytidagi og'zaki yoki yozma murojaatlar
- • Kuryer orqali yuborilgan kiruvchi xatlar
- • PIU jamoatchilik qabulxonasi telefoni: +998 90 975 57 27
- Jahon banki shikoyatlar tizimi:
- • E-mail: grievances@worldbank.org
- • Faks: +1.202.614.7313
- • Pochta: World Bank, Grievance Redress Service, MSN MC10-1018, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA
- Anonim shikoyatlar ham qabul qilinadi; GBV/SEA/SH bilan bog'liq murojaatlar maxfiy tarzda ko'rib chiqiladi.

Shikoyatlarni qabul qilish va xabardor qilish

- Shikoyat kelib tushganda quyidagilar aniqlanadi: turi, toifasi, mas'ul shaxslar, ko'rib chiqish muddati va kelishilgan chora-tadbirlar.
- Ariza beruvchiga quyidagilar bo'yicha xabarnoma yuboriladi:
 - shikoyat yuborilgan pudratchining to'liq nomi
 - ko'rib chiqish muddati (odatda 30 kun, favqulodda holatlarda 5 ish kuni)
 - keyingi muddatlar va chora-tadbirlar
- Norozi bo'lgan taqdirda qaror ustidan shikoyat qilish huquqi saqlanadi.

Shikoyatlar bo'yicha monitoring va hisobot

- Mas'ul aloqa shaxslari shikoyatlar soni, mazmuni va holati bo'yicha ma'lumotlarni yig'adi va tahlil qiladi.
- Hal etilmagan masalalar monitoring qilinadi va ularni bartaraf etish choralari taklif etiladi.
- Jahon bankiga choraklik hisobotlar taqdim etiladi.
- Hisobotlarda GRMning holati, shikoyatlar soni va turi, javob choralari, qoniqish darajasi va tuzatish choralariga doir ma'lumotlar bo'ladi.

Jahon bankining shikoyatlarni ko'rib chiqish tizimi

- Loyiha tufayli salbiy ta'sir ko'rgan deb hisoblaydigan shaxslar yoki hamjamiyatlar to'g'ridan-to'g'ri Bankning Grievance Service tizimiga murojaat qilishi mumkin.
- Murojaat ingliz, turkman yoki rus tillarida yuborilishi mumkin.
- Shuningdek, manfaatdor tomonlar Jahon bankining Mustaqil inspeksiya paneliga ham murojaat qilishlari mumkin.

Loyiha GRM jarayoni

- 1-bosqich. Yuborish (0–1-kun)
- 2-bosqich. Ro'yxatdan o'tkazish va tasdiqlash (3 kungacha)
- 3-bosqich. Saralash va taqsimlash (3–5-kun)
- 4-bosqich. Tekshirish va tuzatish choralari (5–20-kun)
- 5-bosqich. Javob va fikr-mulohaza (20–30-kun)
- 6-bosqich. Apellyatsiya / eskalatsiya
- 7-bosqich. Yopish va hisobot (choraklik umumlashtirish va WBga hisobot)

Monitoring va hisobot

- Manfaaddor tomonlar bilan muloqotlarni monitoring qilish uzluksiz aloqani va majburiyatlar bajarilishini ta'minlash uchun muhimdir.
- "One Health" dasturi o'tkazilgan va rejalashtirilgan barcha muloqotlarni aks ettiruvchi jurnal yuritadi.
- PIU va Bankka taqdim etiladigan hisobotlarga manfaaddor tomonlar bilan muloqot jurnallari va GRM bo'yicha fikr-mulohazalar kiritiladi.
- SEP bo'yicha yillik hisobot loyiha monitoring hisobotining bir qismi bo'ladi.

Monitoring faoliyatida manfaatdor tomonlar ishtiroki

- PIU SEP amalga oshirilishini nazorat qiladi.
- Atrof-muhit va ijtimoiy masalalar bo'yicha mutaxassis Monitoring va baholash bo'yicha mutaxassis bilan birgalikda ESCP va huquqiy bitimlar talablariga muvofiq SEP bajarilishini kuzatadi.
- Vazirliklar va amalga oshiruvchi idoralar monitoring tashriflari davomida benefisiarlar, biznes, uyushmalar va tashkilotlar bo'yicha ma'lumotlarni yig'adi.

Manfaatdor tomonlarga hisobot berish

- Hisobotlar turli shakllarda, jumladan, barcha amalga oshiruvchi idoralar uchun yillik milliy natijadorlik ko'rib chiqish uchrashuvlari orqali tayyorlanadi.
- Rejalashtirilgan aloqa kanallari orqali loyiha natijalari milliy va submilliy darajadagi manfaatdor tomonlarga yetkaziladi.

Manfaatdor tomonlar bilan maslahatlashuvlar bayoni

Loyiha nomi	O'zbekiston "One Health" loyihasi: pandemiyalarning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizimlar salomatligi (P512354)
Manfaatdor tomonlar	MHMI, MEF, mahalliy hokimiyatlar, Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati, Sanoatchilar va tadbirkorlar uyushmasi, chorva egalari va cho'ponlar
Asosiy tafsilotlar	Loyiha bo'yicha jamoatchilik muhokamalari
Joy	Toshkent shahri, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi binosi
Sana	2026-yil 24-fevral
Maslahatlashuv maqsadi	1) Loyihani manfaatdor tomonlarga taqdim etish; 2) loyiha bo'yicha axborotni oshkor qilish; 3) SEP va ESCPni taqdim etish; 4) manfaatdor tomonlardan fikr-mulohazalarni olish

Maslahatlashuvlarda muhokama qilingan asosiy masalalar

- Kun tartibi: 1) “One Health” loyihasi, 2) ESCP, 3) SEP, 4) GRM.
- 11:00 — IMVning Davlat moliyasi va iqtisodiy siyosat bo'yicha qo'shma departamenti rahbari Galina Romanova ishtirokchilarni tabriklab, loyiha maqsadlarini bayon etdi.
- 11:15 — PIU (IMV) bilan aloqaga chiqish uchun mas'ul shaxslar bo'yicha savolga xalqaro bo'lim bosh mutaxassislari javob berdi.
- 11:30 — ESCP va SEPda nazarda tutilgan rejalarning umumiy loyiha darajasida va har bir faoliyat bo'yicha alohida ishlab chiqilishi kerakligi tushuntirildi; ESMP tender hujjatlariga kiritilishi qayd etildi.
- 11:40 — PIUga kadrlarni tanlash tartibi va qo'shimcha mutaxassislarni qisqa muddatga jalb etish masalasi muhokama qilindi.
- 12:05 — Xarid qilinadigan tovarlar va Procurement Plan bo'yicha tushuntirish berildi.
- 12:40 — Yakunda manfaatdor tomonlar loyihada faol ishtirok etishga chaqirildi.

Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik faoliyatlarini jurnali

T/r	Manfaatdor tomonlar guruhlari	Sana	Joy	Hamkorlik maqsadi	Asosiy natijalar va harakatlar	Ishtirokchilar soni (erkak/ayol)
1	1) QXV 2) Ekologiya va iqlim o'zgarishi qo'mitasi 3) SSV 4) IMV 5) Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati 6) Chorva egalari va cho'ponlar	2026-yil 24-fevral	Toshkent, O'zbekiston IMV binosi	"One Health" loyihasi ESCP va SEP bo'yicha jamoatchilik muhokamalari	Loyiha, ESCP, SEP va GRM bo'yicha jamoatchilik muhokamalari o'tkazildi	10 (erkak – 8, ayol – 2)

E'tiboringiz uchun rahmat!

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN MASLAHATLASHUVLAR BAYONNOMASI

A	Loyiha nomi:	Pandemiyaning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi bo'yicha O'zbekistondagi "One Health" loyihasi (P512354)
B	Manfaatdor tomonlar:	SSV, IMV, mahalliy hokimiyatlar, Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati, Sanoatchilar va tadbirkorlar ittifoqi, chorva egalari va cho'ponlar
<p>Izoh: Ushbu hujjat maslahatlashuv / asosiy ma'lumot beruvchi bilan suhbat davomida qayd etilgan asosiy faktlarning ishchi xulosasini beradi va rasmiy bayonnoma sifatida talqin qilinmasligi kerak. Shu sababli u ataylab to'liq yoki xronologik emas. Maqsad — muhim ma'lumotlar va fikr-mulohazalarni qayd etish bo'lib, rasmiy ko'rib chiqish yoki tasdiqlash uchun mo'ljallanmagan.</p>		
C	Asosiy ma'lumotlar:	Loyiha bo'yicha jamoatchilik maslahatlashuvi
	Joy:	Toshkent shahri, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi binosi
	Sana:	2026-yil 24-fevral
D	Ishtirokchilar: (qatnashuv ro'yxati ilova qilingan)	
	F.I.Sh.	Tashkilot / lavozim
E	Maslahatlashuv maqsadi: 1) loyihani manfaatdor tomonlarga taqdim etish; 2) loyiha bo'yicha axborotni oshkor qilish; 3) SEP va ESCPni taqdim etish; 4) loyiha ijrosi bo'yicha manfaatdor tomonlar fikrlarini olish.	
F	Muhokama qilingan asosiy masalalar: 1) "One Health" loyihasi; 2) ESCP; 3) SEP; 4) GRM.	
	Manfaatdor tomonlar tomonidan bildirilgan asosiy mulohazalar va takliflar:	
	11:00 — O'zbekiston IMV huzuridagi Konsolidatsiyalashgan davlat moliyasi va iqtisodiy siyosat departamenti boshlig'i Galina Romanova xonim jamoatchilik maslahatlashuvi ishtirokchilarini qutladi va ularga minnatdorlik bildirdi hamda O'zbekistondagi "One Health" loyihasining maqsad va vazifalarini bayon qildi.	
	11:15 — EPM mutaxassisi A. Kajarov loyiha rejalashtirilishi va amalga oshirilishi davrida muloqot olib boriladigan PIU (IMV) vakillarini aniqlashtirishni so'radi. IMV xalqaro departamenti bosh mutaxassisi S. Durdyev u va M. Mamatguliyev ana shunday mas'ul shaxslar ekanini tushuntirdi.	
	11:30 — CAREC doirasidagi "One Health" harakatlar rejasining mintaqaviy koordinatori M. Chommadova ESCP va SEPda qayd etilgan tegishli reja hujjatlarini, masalan, Favqulodda vaziyatlarga javob rejasi, Chiqindilarni boshqarish rejasi hamda har bir benefitsiar vazirlik uchun alohida Atrof-muhit va ijtimoiy boshqaruv rejasini ishlab chiqish zarurligini aniqlashtirishni so'radi. Jahon bankining atrof-muhit bo'yicha mutaxassisi Z. Zhurumbetova PIU umumiy loyiha darajasida umumiy rejalarni ishlab chiqishini, har bir alohida faoliyat (jumladan xarid) bo'yicha esa benefitsiar o'zining aniq rejasini, shu jumladan ESMPni ishlab chiqishi lozimligini tushuntirdi. Shuningdek, ESMP yetkazib beruvchilarni tanlash bo'yicha tender hujjatlariga kiritilishi qayd etildi.	
	11:40 — A. Kajarov PIU uchun xodimlarni tanlash tartibini aniqlashtirishni so'radi, M. Chommadova esa PIU tarkibida sog'liqni saqlash mutaxassisi yo'qligini qayd etdi. S. Durdyev PIU uchun xodim va mutaxassislarni tanlash bo'yicha tanlov o'tkazilishini, zarur bo'lsa qisqa muddatli asosda qo'shimcha ekspertlar / maslahatchilar jalb qilinishi rejalashtirilganini tushuntirdi. U shuningdek PIU loyiha koordinatori sifatida faoliyat yuritishini va benefitsiarlar bilan yaqindan ishlashini, manfaatdor tomonlar esa loyiha ijrosida faol ishtirok etishlari lozimligini ta'kidladi. Tegishli reja hujjatlarini ishlab chiqish masalasi loyiha benefitsiarlari hamda IMV/PIU ishtirok etadigan "One Health" milliy koordinatsiya tuzilmasining navbatdagi yig'ilishida ko'rib chiqilishi bildirildi.	
	12:05 — Barcha manfaatdor tomonlar loyiha doirasida aynan nimalar xarid qilinishini aniqlashtirishni so'radilar. S. Durdyev barcha manfaatdor tomonlar bilan kelishilgan Xaridlar rejasi ishlab chiqilayotganini, unga muvofiq zarur mablag'lar xarid qilinishini tushuntirdi.	

	Shuningdek, u xarid tartibini izohlab, manfaatdor tomonlar ehtiyojiga ko'ra va Jahon banki bilan kelishilgan holda Xaridlar rejasi o'zgartirilishi mumkinligini, barcha o'zgarishlar SEPda aks ettirilishi lozimligini qayd etdi.	
	SSV vakili M. Chommadova laboratoriyani tender o'tkazmasdan xalqaro kompaniya tomonidan akkreditatsiyadan o'tkazish imkoniyatini ko'rib chiqishni so'radi. S. Durdyev ushbu masala Xaridlar rejasi asosida ko'rib chiqilishini ma'qulladi.	
	12:40 — Yakunda S. Durdyev barcha manfaatdor tomonlarga jamoatchilik maslahatlashuvida ishtirok etganlari uchun minnatdorlik bildirib, ularni O'zbekistondagi "One Health" loyihasi ijrosida faol qatnashishga chaqirdi.	
G	Bayonnomani tayyorladi: Azamat Allaniyazov	Sana: 2026-yil 24-fevral

MANFAATDOR TOMONLAR BILAN HAMKORLIK FAOLIYATLARI JURNALI

O'zbekistondagi "One Health" loyihasi

T/r	Manfaatdor tomonlar guruhlari	Sana	Joy va manzil	Hamkorlik maqsadi	Asosiy natijalar va choralar	Ishtirokchilar soni (erkak/ayol)	Tasdiqlovchi materiallar
1	1) Qishloq xo'jaligi vazirligi (MoA) 2) Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi (NCECC) 3) Sog'liqni saqlash vazirligi 4) Iqtisodiyot va moliya vazirligi (IMV) 5) Atrof-muhitni muhofaza qilish jamiyati 6) Chorva egalari va cho'ponlar	2026-yil 24-fevral	Toshkent shahri, O'zbekiston IMV binosi	"One Health" loyihasining ESCP va SEP hujjatlari bo'yicha jamoatchilik maslahatlashuvi	Loyiha, ESCP, SEP va GRM bo'yicha jamoatchilik maslahatlashuvi o'tkazildi.	10 (erkak – 8, ayol – 2)	

2026-yil 24-fevral kuni O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi binosida o‘tkazilgan jamoatchilik maslahatlashuvlari bo‘yicha foto hisobot

Pandemiyaning oldini olish, oziq-ovqat tizimlari barqarorligi va ekotizim salomatligi bo‘yicha O‘zbekiston “One Health” loyihasining ESCP va SEP taqdimoti

